

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA

EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Srovnání daňových systémů v České a ve Slovenské republice
se zaměřením na daň z příjmů fyzických osob

Comparison of Tax Systems in the Czech and the Slovak Republic
with Focusing on Individual Income Tax

Student:

Michaela Borská

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Hana Bartková, Ph.D.

Ostrava 2014

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra účetnictví

Zadání bakalářské práce

Student: **Michaela Borská**
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6202R049 Účetnictví a daně
Specializace: 00 Účetnictví a daně
Téma: Srovnání daňových systémů v České a ve Slovenské republice se
zaměřením na daň z příjmů fyzických osob
Comparison of Tax Systems in the Czech and Slovak Republic with
Focusing on Individual Income Tax

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Daňový systém České a Slovenské republiky
 3. Daň z příjmů fyzických osob
 4. Komparace daňových systémů
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 276 s. ISBN 978-80-7357-574-8.
NERUDOVÁ, Danuše. *Harmonizace daňových systémů zemí Evropské unie*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 320 s. ISBN 978-80-7357-695-0.
ŠÍROKÝ, Jan. *Daně v Evropské unii*. 5. vyd. Praha: Linde, 2012. 400 s. ISBN 978-80-7201-881-9.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Hana Bartková, Ph.D.**

Datum zadání: 22.11.2013

Datum odevzdání: 09.05.2014

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci *Srovnání daňových systémů v České a ve Slovenské republice se zaměřením na daň z příjmů fyzických osob* vypracovala samostatně pod vedením Ing. Hany Bartkové, Ph.D. a uvedla v ní všechny literární a jiné odborné zdroje. Přílohy č. 1 a 2, dané mi k dispozici, jsem samostatně doplnila.

V Ostravě dne 9. 5. 2014

Michaela Borská

Obsah

1. ÚVOD	5
2. DAŇOVÝ SYSTÉM ČESKÉ A SLOVENSKÉ REPUBLIKY	6
2.1 Definice daně a její funkce.....	6
2.2 Daňový systém České republiky	7
2.2.1 Daně z příjmů fyzických a právnických osob	10
2.2.2 Majetkové daně	10
2.2.3 Daň z přidané hodnoty	12
2.2.4 Spotřební daně	12
2.2.5 Daně z energií	13
2.3 Daňový systém Slovenské republiky	13
2.3.1 Důchodové daně (dôchodkové dane)	15
2.3.2 Majetkové daně	15
2.3.3 Ostatní daně (Ostatné dane)	15
2.3.4 Daň z přidané hodnoty (Daň z pridanej hodnoty)	16
2.3.5 Spotřební daně (Spotrebné dane)	17
3. DAŇ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB	18
3.1 Daň z příjmů fyzických osob v České republice	18
3.1.1 Příjmy ze závislé činnosti	19
3.1.2 Příjmy ze samostatné činnosti	21
3.1.3 Příjmy z kapitálového majetku	23
3.1.4 Příjmy z nájmu	24
3.1.5 Ostatní příjmy	24
3.1.6 Výpočet daňové povinnosti	25
3.2 Daň z příjmů fyzických osob ve Slovenské republice	33
3.2.1 Příjmy ze závislé činnosti (příjmy zo závislej činnosti)	34
3.2.2 Příjmy z podnikání, z jiné samostatně výdělečné činnosti a z pronájmu (příjmy z podnikania, z inej samostatnej zárobkovej činnosti a z pronájmu)	36
3.2.3 Příjmy z kapitálového majetku (Příjmy z kapitálového majetku)	37
3.2.4 Ostatní příjmy (ostatné príjmy)	38
3.2.5 Výpočet daňové povinnosti	38
4. KOMPARACE DAŇOVÝCH SYSTÉMŮ	46
4.1 Srovnání pomocí daňového mixu	46
4.2 Srovnání pomocí daňových kvót	47
4.3 Srovnání pomocí daňových sazeb	48

4.4 Srovnání daňového zatížení daní z příjmu fyzických osob	49
4.4.1 Zdanění příjmů ze závislé činnosti	49
4.4.2 Zdanění příjmů ze samostatné činnosti	53
5. ZÁVĚR.....	58
Seznam použité literatury	60
Seznam zkratk	63
Seznam tabulek, seznam grafů	
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
Seznam příloh	
Přílohy	

1. Úvod

„Na světě není nic jistého. Jen smrt a daň.“

Banjamin Franklin

Tento známý citát vypovídá o tom, že každý bez výjimky je plátcem nějaké daně. Tématem bakalářské práce je komparace daňových systémů České republiky a sousedního státu Slovenska. Toto srovnání je zajímavé především z důvodu společného historického vývoje daňových systémů.

Práce je rozčleněna na několik kapitol, ve kterých je využita především metoda komparace a metoda dedukce. Nejdříve je popsána logická struktura a schematické znázornění daňových systémů obou srovnávaných zemí s úpravami platnými pro rok 2014, které byly schváleny zákonodárci na reakci nového občanského zákoníku. Druhá teoretická kapitola podrobně charakterizuje daň z příjmů fyzických osob, jak s českou tak i slovenskou obdobou, na kterou je zaměřena tato práce. V poslední praktické části je vyobrazeno srovnání českého a slovenského daňového systému s využitím metody komparace a analýzy. Odlišnosti jsou doloženy i v praktických reálných příkladech s názornými grafy. Nejdříve je srovnání provedeno na celém daňovém systému i s dopady na příjmy veřejných rozpočtů za pomoci daňových mixů a daňových kvót. Následně je především na příkladech vyobrazena rozdílnost zdanění příjmů fyzických osob v několika případech.

Cílem bakalářské práce je komparace českého a slovenského daňového systému, především se zaměřením na daň z příjmů fyzických osob. Stěžejním cílem je také potvrdit či vyvrátit předpoklad, že struktura slovenské daňové soustavy a celého daňového systému je jednodušší a zjistit, zda je daňové zatížení příznivější pro české nebo slovenské poplatníky.

2. Daňový systém České a Slovenské republiky

2.1 Definice daně a její funkce

V účinném právním předpise nenajdeme přesné znění pojmu daň. Česká legislativa toto ustanovení nemá. „*Daň však můžeme definovat jako povinnou, zákonem uloženou platbu, která plyne do veřejného rozpočtu. Je nenávratná, neekvivalentní a zpravidla neúčelová.*“ Jak tvrdí Vančurová (2012, s. 9).

Nenávratnost – daň, kterou poplatník zaplatil, si nemůže nárokovat na vrácení. Tedy poplatníkovi nevzniká žádný konkrétní nárok.

Neekvivalentnost – suma, kterou jednotlivec zaplatí na daních, nemá žádný vztah k výši jeho spotřeb hrazených z veřejného rozpočtu.

Neúčelnost – při platbě není nikomu známo, na jaký účel bude tato platba použita, protože se stává součástí celkových veřejných příjmů.

Daně se stávají nástrojem hospodářské politiky. Prostřednictvím daní se získávají peněžní prostředky do veřejného rozpočtu, ale mimo jiné plní i několik funkcí. Mezi nejdůležitější funkce patří:

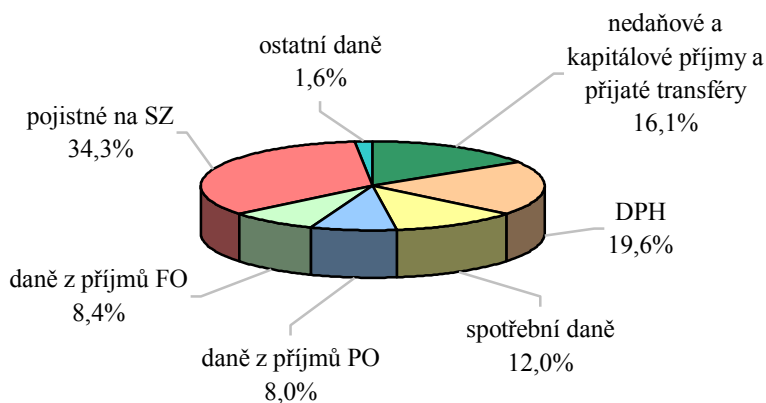
- *fiskální* – nejstarší a zároveň nejdůležitější funkce daně, jde o schopnost naplnit veřejný rozpočet,
- *alokační* – řeší situace, kdy tržní mechanismy nejsou schopny zabezpečit rozdělení zdrojů (v případě nedokonalé konkurence, veřejné statky, monopoly), vláda se tedy snaží o optimální rozdělení mezi veřejnou a soukromou spotřebou,
- *redistribuční* – vláda se snaží prostřednictvím této funkce zmírnit rozdíly mezi příjmy jednotlivých subjektů tím, že přesunuje za pomoci transferových plateb část důchodů od bohatších poplatníků k chudším,
- *stimulační* – odvíjí se z poskytování různých forem daňových úspor nebo naopak daňového zatížení, které stát využívá, aby podpořil ekonomický vývoj,

- *stabilizační* – je součástí stimulační funkce, jedná se o opatření ke zmírnění výkyvů ekonomického cyklu, cílem je vysoká míra zaměstnanosti, stabilita cenové hladiny, ekonomický růst a vyrovnaná platební bilance.

2.2 Daňový systém České republiky

V národní ekonomice není využíváno pouze jedné jediné daně pro naplnění veřejného rozpočtu, ale několika menších daní, které jsou mezi sebou provázány. Daňový systém zahrnuje několik daní. Každá z nich má kladné a záporné stránky, tím pádem dochází k zmírnění dopadu na národní ekonomiku. „*Daňový systém je souhrn všech daní, které se na daném území zpravidla státním, vybírají.*“ Jak uvádí Vančurová (2012, s. 46). Daňový systém nebo také daňová soustava se člení na dvě základní skupiny, a to na přímé a nepřímé daně. Stát také dává určitým daním přednost a jiné potlačuje, tento fakt je zobrazen v daňovém mixu (viz. graf č. 2.2.1).

Graf č. 2.2.1 Struktura celkových příjmů za 3. čtvrtletí 2013

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat získaných z www.mfcr.cz.

Graf - struktura celkových příjmů, znázorňuje podíl jednotlivých daní na daňových příjmech připadajících do státního rozpočtu v roce 2013. Z grafického znázornění vyplývá, že největší příjem plyne z pojistného na sociální zabezpečení a to 34,3 %, tedy více než jedna třetina daňových příjmů. Už od roku 2010 je druhým největším příjmem daň z přidané hodnoty, která se od tohoto roku neustále zvyšuje. Z následující tabulky můžeme vyčíst, že Česká republika od roku 2010 má stanovený stejný daňový mix, čili upřednostňuje příjmy z pojistného na SZ a DPH, a naopak potlačuje příjmy z ostatních daní.

Tabulka č. 2.2.1: Porovnání celkových příjmů do státního rozpočtu

Druhy příjmů	2010	2011	2012	2013
Pojistné na SZ	34,3 %	36,7 %	35,5 %	34,3 %
DPH	17,0 %	18,9 %	16,3 %	19,6 %
Nedaňové a k. příjmy	15,2 %	11,2 %	15,2 %	16,1 %
Spotřební daň	13,3 %	13,8 %	13,6 %	12,0 %
Daň z příjmů FO	9,7 %	8,7 %	10,0 %	8,4 %
Daň z příjmů PO	8,9 %	8,7 %	7,8 %	8,0 %
Ostatní daně	1,6 %	2,0 %	1,6 %	1,6 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat získaných z www.mfcr.cz.

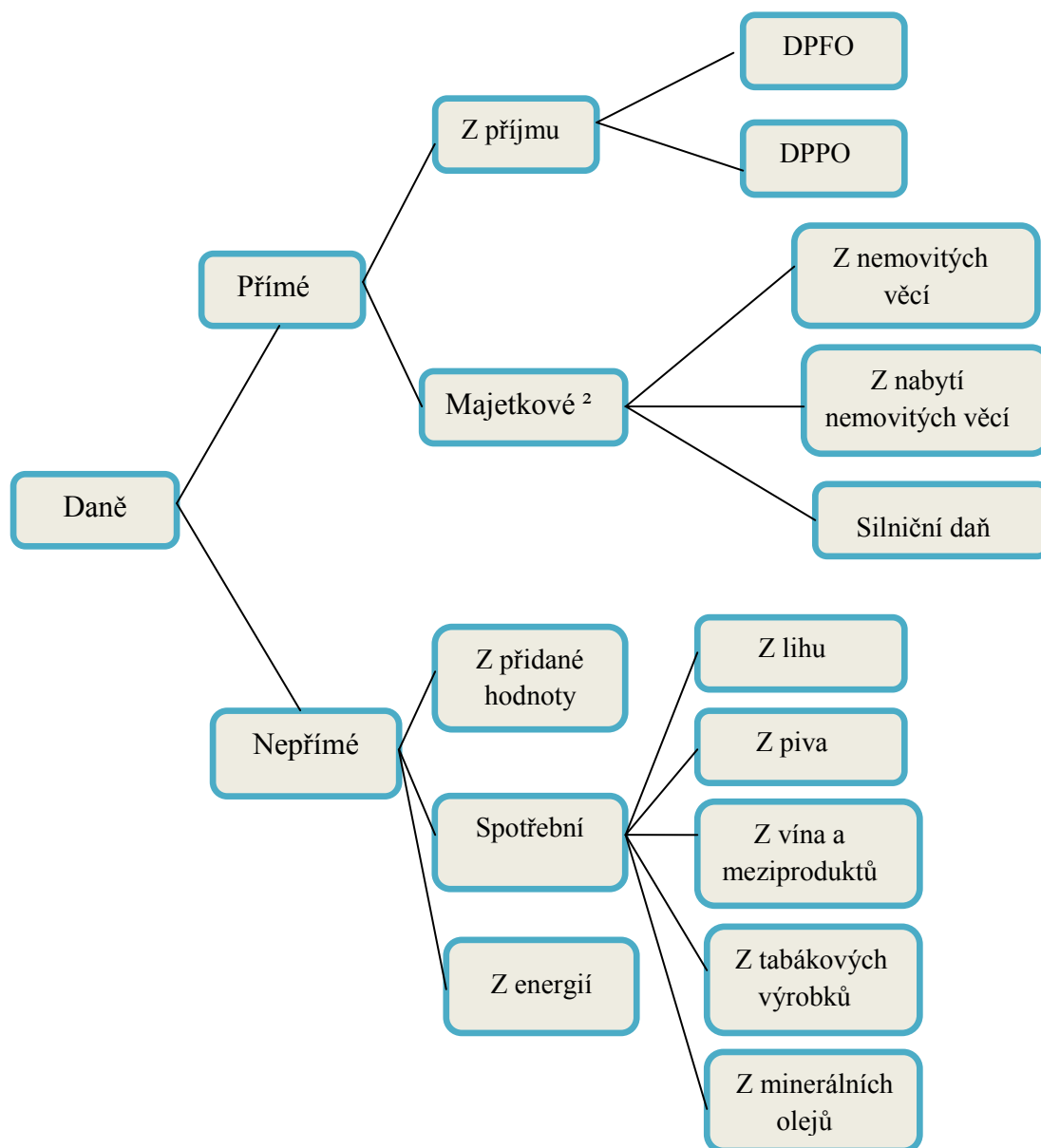
Do daňového systému jsou zahrnuty i nedaňové příjmy, které taktéž směřují do státního rozpočtu, ale obvykle jejich správu vykonávají jiné orgány než územní finanční orgány, jak je tomu u daní. Tyto příjmy jsou z ekonomického hlediska považovány za daně, neboť jsou jim velmi blízké. Jsou to například:

- pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti,
- pojistné na veřejné zdravotní pojištění,
- clo¹,
- poplatky: správní, soudní, místní,
- poplatek za využívání silnic a dálnic.

Daňový systém České republiky je v základní struktuře velmi podobný systémům vyspělých evropských zemí. Členění české daňové soustavy je znázorněno v následujícím schématu.

¹ Clo lze chápat jako specifickou daň ze spotřeby. Jedná se o povinnou platbu při pohybu zboží přes hranice státu. V dnešní době nepřináší velký přínos do veřejného rozpočtu díky Evropské unii, která funguje jako celní unie. Clo je vybíráno pouze z dovozu zboží ze států „třetích zemí“.

Schéma č. 2.2.1: Daňová soustava České republiky

Daňová soustava se člení na dvě základní skupiny daní, a to na přímé a nepřímé, jak je možno vidět na schématu č. 2.2.1. Výchozí specifikací pro rozčlenění je především adresnost. U daní přímých, lze přesně specifikovat daňový subjekt, neboli osobu, která bude tuto daň

² V roce 2013 do majetkových daní také patřila takzvaná trojdaň, tento název je již běžně užíván ve všech literaturách. Jednalo se o souhrnný název pro daň dědickou, darovací a z převodu nemovitosti, které byly upravovány zákonem č. 357/1992 Sb.

platit. Poplatníkem a plátcem těchto daní je tatáž osoba. Do této skupiny patří daně z příjmů a majetku. Naopak je tomu u daní nepřímých, kde není možná specifikace konečného poplatníka. Může být definován pouze plátec, který je v pozici, kdy pouze odvádí tuto daň. Patří sem daň z přidané hodnoty a daně ze spotřeby, které jsou jakoby schovány v cenách produktů, proto na poplatníka dopadají nepřímo.

2.2.1 Daně z příjmů fyzických a právnických osob

Osobní důchodové daně ³, v České republice nazývané jako daně z příjmů fyzických osob, jsou považovány ve většině zemí za nejdůležitější. „*Je jim přisuzována největší míra komplexnosti, spravedlnosti i ekonomické efektivnosti. Pokud lidé mluví o daních, mívají na mysli právě tyto, a ne jiné daně.*“ *Jak tvrdí Kubátová (2010, s. 162).* Ve velké většině zemí tvoří důchodové daně v posledních desetiletích poměrně velkou část daňových příjmů ve státním rozpočtu, z výše uvedené tabulky se jedná o hodnoty v roce 2013 8,4 % a 8,0 %. V rámci českého daňového systému se daně z příjmů dělí na daň z příjmů právnických osob a daň z příjmů fyzických osob, která bude podrobně rozebrána v následující kapitole č. 3. Daň z příjmů fyzických osob.

2.2.2 Majetkové daně

Předmětem majetkových daní je movitý nebo nemovitý majetek. Z toho důvodu se jedná o daně kapitálové (*Kubátová, 2010*). V dnešní době se rozsahově nemohou rovnat důchodovým daním, jsou pouze doplňkovým příjmem do veřejného rozpočtu, ale i tak ucelují daňový systém.

Daň z nemovitých věcí ⁴

Tato daň se vyskytuje ve všech státech Evropské unie a v české legislativě je upravena zákonem č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí. Předmětem této daně jsou pozemky a stavby, které se vybírají podle polohy nemovitosti, protože výnos daně z nemovitosti je příjmem místních rozpočtů (obcí).

a.) Daň ze staveb a jednotek

³ Z anglické terminologie „personal income tax“ lze přeložit jako „osobní důchodová daň“ nebo „osobní daň z příjmů“ (*Kubátová, 2010*).

⁴ Od 1. 1. 2014 dle výše zmíněného zákona byla daň z nemovitosti přejmenována na daň z nemovitých věcí.

Stavby podléhající této dani jsou vymezeny v § 7, jedná se v podstatě o všechny stavby na území České republiky s výjimkou staveb vymezených § 9, které jsou od daně osvobozeny. Základem pro výpočet daně je půdorys stavby v m² podle stavu k 1. lednu zdaňovacího období. Sazba je pevná a diferencovaná, která se zvyšuje s dalším nadzemním podlažím dané stavby. (Vančurová, 2012).

b.) Daň z pozemků

Této dani podléhají všechny pozemky na území České republiky zapsané v katastru nemovitostí, které jsou vymezeny v § 2. Naopak od této daně jsou osvobozeny podle § 4 například pozemky ve vlastnictví České republiky, pozemky remízků, hájů a větrolamů, pozemky ve vlastnictví veřejných vysokých škol a jiné.

Daň silniční

Je upravena zákonem č. 16/1993 Sb., o dani silniční. Předmětem jsou všechna silniční motorová vozidla a jejich přípojná vozidla, registrována v České republice, která jsou využívána k podnikání a jsou v majetku podnikatelského subjektu (§ 2). Sazba daně je rozdílná, u osobních automobilů je vyměřena dle zdvihového objemu motoru, a v případě ostatních automobilů (nákladní vozidla, autobusy...) je základ daně dle počtu náprav a celkové hmotnosti, opět s výjimkou osvobozených vozidel (§ 3).

Novela platná od 1. 1. 2014, která reaguje na nový občanský zákoník, zrušila daň dědickou a darovací, respektive tyto dvě daně byly převedeny do daně z příjmů a byly součástí tzv. trojdaně (viz. poznámka č. 1). Nová ustanovení přinesla také samostatné vymezení daně z nabytí nemovitých věcí.

Daň z nabytí nemovitých věcí

Dle zákona č. 340/2013 Sb., o dani z nabytí nemovitých věcí, poplatníkem je převodce (prodávající) v případě, že se v kupní nebo směnné smlouvě nedohodnou, že poplatníkem je nabyvatel. Naopak nabyvatel je poplatníkem v ostatních případech. Daň z nabytí nemovitých věcí je jednorázovou daní, která je vybírána při úplatném převodu nemovitých věcí. Sazba i po novele zůstává ve stejné výši, a to 4 %.

Změnou od ledna 2014 je zrušení osvobození od daně z nabytí nemovitých věcí při vkladu nemovitosti do základního kapitálu. Další změna nastala při směňování nemovitosti, nově je

totiž považována pro účely této daně za dva převody, oproti loňskému roku, kdy směna byla definována jako jeden převod.

2.2.3 Daň z přidané hodnoty

Daň z přidané hodnoty je upravena zákonem č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty. Sazba je lineární a diferencovaná se dvěma skupinami 15 % a 21 %. Snížená sazba se vztahuje na určitý sortiment zboží, který je definován v příloze č. 1 a 2 zákona 235/2004 Sb., patří sem například zdravotní služby, léky, potraviny a nápoje (výjimkou jsou alkoholické nápoje) a jiné. Základní sazbě 21 % podléhají zboží a služby, které nejsou vyjmenovány v příloze pro sníženou sazbu. Předmětem daně je dodání zboží a poskytnutí služeb za úplatu osobou povinnou k dani, pořízení zboží nebo nového dopravního prostředku z jiného členského státu a dovoz zboží s místním plněním v tuzemsku (§ 2, č. 235/2004 Sb.). Osobou povinnou k dani se stává podnikatelský subjekt v případě, že obrat přesáhl za nejbližších 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců částku 1 milion korun a má sídlo, místo podnikání nebo provozovnu v tuzemsku. Podle novely platné 1. ledna 2014 je plátcem DPH povinen podávat daňové i dodatečné přiznání, hlášení i přílohy pouze elektronickou formou pokud jeho obrat překročil 6 milionů Kč za 12 po sobě jdoucích měsíců.

2.2.4 Spotřební daně

Spotřební daně upravuje zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních a konkrétně zahrnuje:

- daň z minerálních olejů,
- daň z lihu,
- daň z piva,
- daň z vína a meziproduktů,
- daň z tabákových výrobků.

Spotřební daň se tedy váže pouze na výše uvedené produkty, proto bývá označována jako selektivní (výběrová) daň. Základem daní je množství vyjádřené v naturálních nebo fyzických jednotkách (tuny, litry, kilogramy...) vyrobeného nebo dovezeného zboží. Sazby, které jsou pro každý výrobek odlišné, jsou významným příjmem do státního rozpočtu. Vysoké sazby jsou na spotřebitele uvalovány z důvodu odrazení od škodlivých návyků a také uhrazením

budoucích výdajů nebo jak uvádí Kubátová (2010, s. 238) „jedná se o formu pokuty, jež má umožnit úhradu zvýšených nákladů společnosti (léčba nemocných kuřáků).“

2.2.5 Daně z energií

Označení těchto daní si nenašlo prozatím definitivní název, jsou také označovány jako ekologické, energetické či zelené. Roku 2008 byly začleněny do daňové soustavy a jsou ustanoveny zákonem č. 261/2007 Sb. o stabilizaci veřejných rozpočtů. Tyto novodobé daně s ekologickým zaměřením zatěžuje komodity, které znečišťují a škodí životnímu prostředí. V posledních letech byla Česká republika nucena zaměřit se na tyto daně především díky legislativě Evropské unie. Správu daní vykonávají celní orgány. Do daně z energie řadíme:

- daň ze zemního plynu a některých dalších plynů,
- daň z pevných paliv,
- daň z elektřiny.

2.3 Daňový systém Slovenské republiky

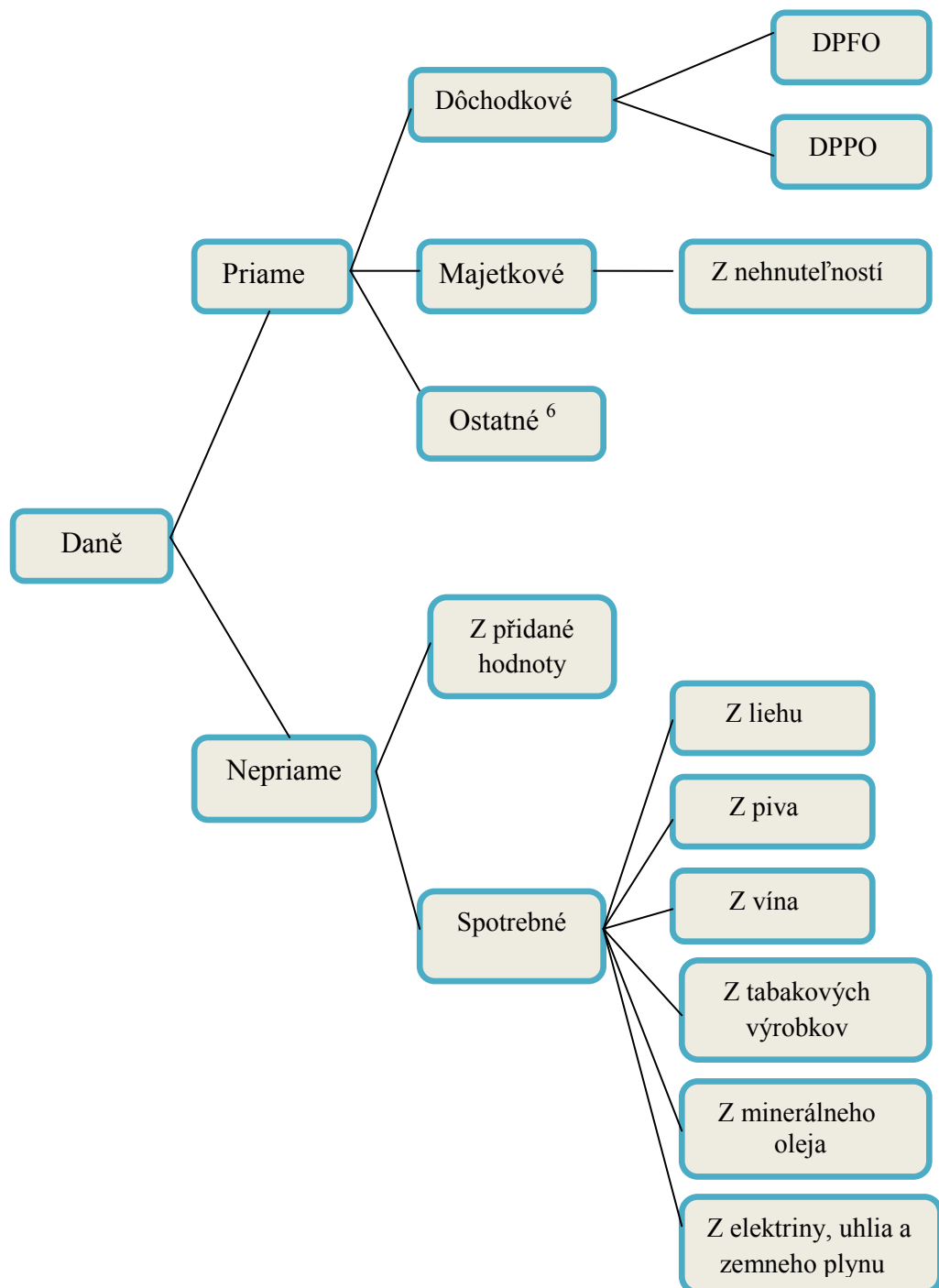
Český a slovenský daňový systém je si velmi podobný v mnoha aspektech. Slovenský daňový systém prošel roku 2004 velkou reformou, která přinesla podporu podnikání prostřednictvím zavedení zjednodušeného daňového systému i rychlé administrativy. Dokonce podle tvrzení Světové banky „Doing business 2013“⁵ se slovenské podnikatelské prostředí jeví jako nejlepší ze všech východoevropských zemí.

Slovenské daňové zákony ukládají daně z příjmů (důchodové daně), daň z přidané hodnoty, zákony o spotřebních daních a poslední zákon o místních daních a místním poplatku za odpady a drobné stavební odpady. (Široký, 2013). Jako i u českého systému, tak i do slovenského daňového systému patří sociální pojištění, které je významným příjmem. Od roku 2004 se daň dědická, darovací a z převodu nemovitosti (z nabytí nemovitých věcí)

⁵ „Doing business 2013“ jedná se o hodnocení podnikatelských prostředí. Dá se říci, že jde o ekonomickou ročenku, která je určena významným zahraničním obchodníkům, investorům a podnikatelům. Slovenské republice patří 46. místo v hodnocení zemí dle podmínek k podnikání, Česká republika je až na 65. místě.

na Slovensku nevybírají. Rozčlenění slovenské daňové soustavy je zobrazeno v následujícím schématu (č. 2.3.2).

Schéma č. 2.3.2: Daňová soustava Slovenské republiky

⁶ Vysvětlení ostatních daní následuje v podkapitole č. 2.3.3 Ostatní daně.

2.3.1 Důchodové daně (dôchodkové dane)

Bývají označovány také jako daně z příjmů, jsou stejně rozdělené jako v české daňové soustavě na daň z příjmu fyzických osob (zákon č. 595/2003 Zb.) a daň z příjmu právnických osob téhož zákona. Dane z příjmu fyzických osob (slovenské soustavy) i daně z příjmů fyzických osob (české soustavy) budou podrobně rozebrány v následující kapitole č. 3. Daň z příjmů fyzických osob.

2.3.2 Majetkové daně

Slovenská republika má nejnižší majetkové daně v porovnání s Evropskou unií. Reforma, která proběhla roku 2004, přinesla v majetkových daních velké úlevy pro poplatníky, jelikož byla zrušena daň darovací i daň dědická. Následující rok 2005 přinesl ještě větší zúžení kategorie majetkových daní a to výmazem daně z převodu nemovitostí. Z pohledu Evropské unie je zde markantní skok oproti některým členským zemím, které odvádí dědickou a darovací daň nesrovnatelně vyšší, například Nizozemsko 63 %, Rakousko 60 % a Německo 50 %. Majetková daň je na Slovensku tvořena pouze daní z nehnuteľností.

Daň z nabytí nemovitých věcí (daň z nehnuteľností)

Podléhá zákonu č. 582/2004 Z.z., který je rozdělen do tří částí, a to daň z pozemků, daň ze staveb a nebytových prostor v bytovém domě (daň z pozemkov, daň zo stavieb, daň z bytov a z nebytových priestorov v bytovom dome). Roční sazba daně u pozemků je 0,25 %, kterou může správce daně závazným nařízením zvýšit nebo snížit s účinností od 1. ledna příslušného zdaňovacího období. U nás k tomuto kroku slouží rozdílné koeficienty. Roční sazba pro daň ze staveb a daň z bytů je 0,033 EUR za každý m² zastavěné plochy. Tato daň, jelikož je odváděna do rozpočtu měst a obcí, se řadí mezi místní daně (miestné dane – kapitola 2.3.3)

2.3.3 Ostatní daně (Ostatné dane)

V zákoně č. 582/2004 Z.z. jsou označeny jako místní daně a místní poplatky za komunální odpad a drobné stavební odpady (miestné dane a miestné poplatky za komunálne odpady a drobné stavebné odpady). Tyto daně jsou spravovány a odváděny do rozpočtu měst a obcí. Do této kategorie patří daně:

- za psa
- za užívání veřejného prostranství (užívanie verejného prostranstva)

- za ubytování (ubytovanie)
- za prodejní automaty (predajné automaty)
- za nevýherní hrací přístroje (nevýherné hracie prístroje)
- za vjezd a setrvání motorového vozidla v historické části města (vjazd a zotrvanie motorového vozidla v historickej časti mesta)
- za jaderné zařízení (jadrové zariadenie)
- z motorových vozidel (motorových vozidiel)
- poplatek za komunální odpady a drobné stavební odpady (poplatok za komunálne odpady a drobné stavebné odpady).

Zde vidíme velkou rozdílnost s českou daňovou soustavou, která nepovažuje a nezařazuje do svého systému například poplatek za psa, ubytování, poplatek za komunální odpady. Jsou ponechány na správě měst a obcí, mají charakter daní, ale u nás nejsou definovány jako daně na rozdíl od slovenského ustanovení. Další odlišností je daň z motorových vozidel (motorových vozidiel) je u nás řazena jako daň silniční do majetkové skupiny a je odváděna do státního rozpočtu.

2.3.4 Daň z přidané hodnoty (Daň z pridanej hodnoty)

Pro tuto univerzální daň, která se vztahuje na všechny výrobky a služby (s výjimkou § 28 - § 48a, které jsou osvobozeny od daně z DPH) je závazný zákon č. 222/2004 Z. z., zákona o dani z pridanej hodnoty. DPH se dělí, jako u nás, do dvou kategorií na základní, které odpovídá hodnota 20 %, a sníženou 10 % (jež se vztahuje na určitý sortiment zboží a služeb uvedené v příloze č. 7. stejného zákona). Limit obratu, kdy se podnikatelský subjekt musí zaregistrovat jako plátcе DPH, činí 49 790 EUR (1 368 727 Kč⁷). Slovenská vláda vydala novelu platnou od 1. 1. 2014 k zákonu o DPH, která má za cíl snížit daňové úniky. Tomuto kroku chce vláda dosáhnout nově zavedenému kontrolnímu výkazu k DPH, kde budou plátcі finanční správě poskytovat podrobné informace o daňových povinnostech a uplatněné výši odpočtu DPH.

⁷ V celé bakalářské práci je pro přepočет měny použit kurz ze dne 23. 1. 2014 (1 € = 27.49 CZK).

2.3.5 Spotřební daně (Spotrebné dane)

Ze schématu č. 2.3.2 je patrné, že spotřební daně jsou řazeny mezi nepřímé daně. Jedná se o další zdanění, kterým stát zatěžuje spotřebu určitého sortimentu výrobků, fungují stejně jako české spotřební daně. Dalším stejným charakteristickým rysem jako u nás je fakt, že při ukládání spotřebních daní nevycházíme z příjmové, sociální a ani majetkové situace poplatníka, patří sem:

- daň z lihu - zákon č. 105/2004 Z.z. o spotrebnej dani z liehu,
- daň z piva – zákon č. 107/2004 Z.z. o spotrebnej dani z piva,
- daň z vína – zákon č. 104/2004 Z.z. o spotrebnej dani z vína,
- daň z tabákových výrobků – zákon č. 106/2004 Z.z. o spotrebnej dani z tabakových výrobkov
- daň z minerálního oleje – zákon č. 98/2004 Z.z. o spotrebnej dani z mineralneho oleja
- daň z elektřiny, uhlí a zemního plynu – zákon č. 609/2007 Z.z. o spotrebnej dani z elektriny, uhlia a zemného plynu

Tabulka č. 2.3.5.2 Srovnání spotřební daně u vybraných výrobků pro rok 2014

	Spotřební daň		Průměrná cena		Rozdíl spotřební daně (Kč)
	ČR (Kč)	SR	ČR (Kč)	SR	
Benzín (1 l)	12,48	14,26 Kč (0,519 €)	35,40	40,9 Kč (1,49 €)	1,78
Nafta (1 l)	10,95	10,10 Kč (0,367 €)	34,80	37,88 Kč (1,38 €)	0,85
Piva (0,5 l)	3,84	10,7 Kč (0,389 €)	21,7	24 Kč (0,873 €)	6,86
Cigarety (20 ks)	45	50,1 Kč (1,82 €)	75	75 Kč (2,73 €)	5,1

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat získaných z www.finance.cz.

Tabulka č. 2.3.5.2. dokládá odchylnosti sazeb spotřebních daní v České a Slovenské republice. V těchto vybraných produktech je největší rozdíl patrný u daní z piva a cigaret. Slovensko se dokonce řadí mezi státy s největšími spotřebními daněmi z tabákových výrobků.

3. Daň z příjmů fyzických osob

3.1 Daň z příjmů fyzických osob v České republice

Zdanění příjmů fyzických i právnických osob podléhá zákonu č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Konstrukce daně z příjmů fyzických osob je považována za nejobtížnější v celém daňovém systému.

Daňové subjekty

Poplatníkem daně z příjmů FO jsou všechny fyzické osoby, jejichž příjmy jsou přímo podrobeny této dani. Poplatníci jsou rozděleni na rezidenty a nerezidenty. Daňovým rezidentem je osoba, která má bydliště na území České republiky nebo osoba, která se v průběhu kalendářního roku zdržuje minimálně 183 dní v ČR.⁸ Daňovým nerezidentem je osoba, která nespadá do kategorie rezidenta a daňová povinnost jí plyne z příjmů, jež vznikly ze zdrojů na území ČR, rezidentova povinnost je tudíž omezená.

Předmět daně

Dani z příjmů FO podléhají všechny peněžní i nepeněžní příjmy daňového subjektu s výjimkou § 3, ods.4, jež vymezuje příjmy, které nejsou předmětem daně (například úvěry). § 4 jsou vyloučeny z této daně také příjmy, které jsou osvobozeny. Dani z příjmů FO podléhají druhy příjmů:

- ze závislé činnosti (§ 6)
- ze samostatné činnosti (§ 7)
- z kapitálového majetku (§ 8)
- z nájmu (§ 9)
- ostatní příjmy (§ 10).

⁸ Kritériem zdržování (183 dní) je bráno pouze dle českého zákona o dani z příjmů, avšak v případě problému rezidentství v mezinárodních smlouvách je toto kritérium až na třetím místě, před ním jsou kritéria: stálý byt, středisko životních zájmů a posledním čtvrtým kritériem je státní příslušenství. Česká definice rezidenta tedy neodpovídá smlouvě o zamezení dvojího zdanění.

Tyto příjmy jsou tvořeny pěti dílčími základy daně (DZD), díky své odlišné povaze musí být rozděleny do § 6 až § 10. Základem daně jsou příjmy, které plynou poplatníkovi za zdaňovací období, upravené o výdaje prokazatelně vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení, podle ustanovení v § 5. V případě, že poplatník dosáhne za zdaňovací období více druhů příjmů, základem daně bude součet dílčích základů daně, jak je zobrazeno v tabulce č. 3.1.1.

Tabulka č. 3.1.1 Základ daně z příjmů fyzických osob

<i>Příjmy ze závislé činnosti (§ 6)</i> + pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na veřejné zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem
= dílčí základ daně příjmů ze závislé činnosti
<i>Příjmy ze samostatné činnosti (§ 7)</i> - výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů
= dílčí základ daně příjmů ze samostatné činnosti (lze dosáhnout ztráty)
<i>Příjmy z kapitálového majetku (§ 8)</i>
= dílčí základ daně příjmů z kapitálového majetku
<i>Příjmy z nájmu (§ 9)</i> - výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů
= dílčí základ daně příjmů z nájmu (lze dosáhnout ztráty)
<i>Ostatní příjmy (§ 10)</i> - výdaje na dosažení příjmů (s výjimkou možnosti uplatnit paušální výdaje u zemědělské výroby)
= dílčí základ daně z ostatních příjmů

Zdroj: VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ, *Daňový systém ČR 2012*, s. 156.

3.1.1 Příjmy ze závislé činnosti ⁹

Dílčí základ daně příjmů ze závislé činnosti se týká největšího počtu poplatníků, neboť plynou z pracovněprávního vztahu, jde o zdanění mezd a platů. Bližší specifikace příjmů ze závislé činnosti dle § 6, je popsán jako příjmy ze současného a dřívějšího pracovněprávního (pracovní poměr, dohoda o provedení práce, dohoda o pracovní činnosti),

⁹ Novela platná 2014 změnila název § 6 z příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků pouze na příjmy ze závislé činnosti.

služebního (například příjmy celníků, hasičů a policistů), členského a obdobného poměru (odměny za práci zaměstnance - má pouze podobné pracovněprávní znaky, ale není v pracovním poměru). Jako funkční požitky jsou považovány příjmy za práci člena družstva, společníka s. r. o., nebo komanditisty k. s. Dále pod § 6 spadají odměny člena orgánu právnické osoby, orgánu právnické osoby (tzv. tantiémy) a likvidátora. Pak sem také mohou být řazeny nepeněžní příjmy, které poplatníkovi plynou ze zaměstnání, např. poskytnutí motorového vozidla pro služební i soukromé účely¹⁰ nebo bezplatných, či zlevněných jízdenek poskytnutých zaměstnavatelem provozující veřejnou dopravu.

Výše uvedené příjmy spadají pod § 6 bez ohledu na to, zda jsou pravidelné či jednorázové. Poplatníkem příjmů ze závislé činnosti je pro účely daně z příjmů považován zaměstnanec, a plátcem se v této pozici stává zaměstnavatel. V případě, že poplatníkovi plynou i příjmy ze zaměstnání ze zdrojů v zahraničí, jsou dílčím základem daně.

Příjmy, které zaměstnanec dostává od zaměstnavatele, nepodléhají vždy dani ze závislé činnosti, jak je to popsáno v zákoně dle § 6, ods.7. Předmětem daně nejsou například náhrady cestovních výdajů, do kterých podle zákoníku práce patří ubytování, jízdné, náhrady pohonných hmot, náhrady za opotřebení vozidla a stravné. V případě, že zaměstnanec překročí limit, dojde ke zdanění při výpočtu jeho mzdy. Ze strany zaměstnavatele se jedná o daňově uznatelný náklad dle § 24, ale pouze do výše stanovené zákoníkem práce. Další položkou, která není předmětem daně, jsou osobní ochranné pracovní prostředky, pracovní oděvy a obuvi, mycí, čistící a dezinfekční prostředky a ochranné nápoje poskytované do předepsaného limitu. Také náhrady za opotřebení vlastního náradí a zařízení potřebných k činnosti v zaměstnání, a jiné.

Zaměstnanec může získat příjem, který je předmětem daně, ale jedná se dle § 6, ods.9 o osvobození. Do této skupiny například patří, nepeněžní plnění vynaložené zaměstnavatelem na odborný rozvoj zaměstnanců (musí souviset s předmětem činnosti), nepeněžní plnění z fondu kulturních a sociálních potřeb (závodní knihovna, rekreační zařízení, příspěvek

¹⁰ U využívání motorových vozidel pro účely služební i soukromé se považuje za příjem částka ve výši 1 % vstupní ceny vozidla za každý měsíc, kdy ho zaměstnanec používal (dle § 6, ods.6). V případě, že je mu postupně poskytnuto více vozidel, bere se 1 % z nejvyšší vstupní ceny. A v posledním případě, pokud zaměstnavatel poskytl více vozidel současně, považuje se za příjem 1% ze součtu vstupních cen. V případě, že částka nepřevýšila sumu 1000 Kč, bude zaměstnanci přisuzován příjem právě v této výši, protože se jedná o minimum.

na předplatné divadelních představení), hodnota přechodného ubytování (maximálně do výše 3 500 Kč měsíčně), a jiné.

Stanovení základu daně

Jak vyplývá z tabulky č. 3.1.1, základem daně jsou příjmy ze závislé činnosti navýšené o hodnotu pojistného na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na veřejné zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem. Výjimkou pro sociální a zdravotní odvody je příjem plynoucí z dohody o provedení práce, kdy měsíční hrubý příjem činí maximálně 10 000 Kč u jednoho zaměstnavatele a v případě příjmu z dohody o pracovní činnosti ¹¹, pokud měsíční hrubý příjem činí maximálně 2 500 Kč. Snad žádný jiný stát na světě nezapočítává do základu daně pojistné hrazené zaměstnavatelem. Následující tabulka č. 3.1.2 zobrazuje hodnoty sazeb pojistného platného pro rok 2014.

Tabulka č. 3.1.2 Základní sazby sociálního a zdravotního pojištění

	Sociální pojištění	Zdravotní pojištění	Celkem
Zaměstnavatel	25 % ¹²	9 %	34 %
Zaměstnanec	6,5 %	4,5 %	11 %

Zdroj: DVOŘÁKOVÁ, Veronika a kol., *Zdaňování příjmů fyzických a právnických osob 2013/2014*, s. 72

3.1.2 Příjmy ze samostatné činnosti ¹³

Za příjmy ze samostatné činnosti, které spadají pod § 7, se považují z pravidla nezávislé příjmy plynoucí z podnikání. Podnikáním se rozumí dle ustálené definice, soustavná činnost prováděná samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku.¹⁴ Do příjmů ze samostatné činnosti patří:

¹¹ Od 1. 1. 2014 platí, že příjmy z dohody o pracovní činnosti jsou považovány, a tedy zdaněny stejně jako příjmy z pracovního poměru. Zaměstnavatel odvede z jakékoliv výše zálohu na daň ve výši 15 % a v případě, že zaměstnanec podepíše prohlášení k dani, bude mu snížena záloha o daňová zvýhodnění.

¹² Sociální pojištění u zaměstnavatele se člení na nemocenské pojištění – 2,3 %, které je dobrovolné, dále důchodové pojištění – 21,5 % a státní politiku zaměstnanosti 1,2 %.

¹³ Od roku 2014 byl novelizován název § 7 z původního znění příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti na příjmy ze samostatné činnosti.

¹⁴ Definice specifikuje čistě podnikatele, proto toto tvrzení neplatí pro spolupracující osoby, společníky v. o. s., a komplementáře k. s.

- příjem ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství,
- příjem ze živnostenského podnikání – podnikání na základě činnosti registrované podle živnostenského zákona,
- příjem z jiného podnikání – daňový poradci, auditoři, advokáti, lékaři, apod., kteří mají příjmy podle zvláštních předpisů, nejedná se tedy o živnost jako takovou,
- podíl společníka v. o. s. a komplementáře k. s. na zisku,
- příjmy z užití nebo poskytnutí práv z průmyslového vlastnictví a autorských práv, rozšiřování literárních a jiných děl vlastním nákladem – příjmy spisovatelů, herců, zpěváků, vynálezců,
- příjem z nájmu majetku zařazeného v obchodním jmění,
- příjem z výkonu nezávislého povolání – příjem architektů.

Tyto příjmy ze samostatné činnosti, jak byly výše vymezeny dle § 7 odst. 1 a 2, pro určení základu daně mohou vykazovat určité odlišnosti, jako například:

- Příjmy ze samostatné činnosti umožňují uplatnění výdajů procentem z příjmů místo skutečných výdajů podle § 7 odst. 7., příjmy ze zemědělské výroby a příjmy z řemeslného podnikání mohou uplatnit až 80 % ze skutečných příjmů, 60 % u živnostenského podnikání (s výjimkou řemeslného). Od roku 2013 došlo k omezení u příjmů z jiného podnikání (přesné vymezení je v § 7 odst. 7c), kdy mohou podnikatelé uplatnit 40 %, ale pouze do částky 800 000 Kč. Ve stejném roce také došlo ke snížení možnosti uplatnit si 30 % výdajů z příjmů z nájmu majetku zařazeného v obchodním majetku, a to pouze do hodnoty 600 000 Kč.
- Další odlišností je využití možnosti stanovení daně paušální částkou, která je ustanovena dle § 7a. Podnikatelé si mohou nechat vypočítat ze svých předpokládaných příjmů a výdajů paušální daň, na základě podané žádosti správci daně do 31. ledna běžného zdaňovacího období. Tato možnost je poskytována pouze pro určité poplatníky, a to podnikatele bez zaměstnanců nebo spolupracující osoby (s výjimkou na manžela/manželku dle § 7a, odst. 2), u kterého roční výše příjmů za 3 bezprostředně předcházející zdaňovací období nepřesáhla částku 5 000 000 Kč, a poplatník nesmí být společníkem společnosti. Nevýhodou u paušální daně je to, že se

u předpokládaného nároku na uplatnění daňového bonusu v tomto případě nepřihlíží. Paušální daň může být stanovena maximálně na tři roky, a obvykle činí nejméně 600 Kč.

- Podnikatel také může rozdělit příjmy a výdaje na spolupracující osoby, kromě příjmů společníků z podílů na v. o. s. a komplementáře na k. s. Spolupracující osobou se může stát manžel (manželka) nebo jiný člen žijící v domácnosti, v případě, že poplatník dosahuje příjmů za jejich spolupráce. Podíl na příjmech a výdajích připadající na manžela (manželku) smí činit 50 %, kdy částka nesmí převýšit hodnotu 540 000 Kč za zdaňovací období nebo 45 000 Kč za každý měsíc (i započatý měsíc). U ostatních osob podíl na příjmech a výdajích nesmí překročit 30 %, přitom částka za zdaňovací období může být maximálně 180 000 Kč nebo 15 000 Kč za každý měsíc.
- Příjmy autorů za příspěvky do novin, časopisů, rozhlasů a televize, které plynou ze zdrojů na území ČR, jsou samostatným základem daně pro zdanění zvláštní sazbou, nebo takzvanou srážkovou daní 15 % za dodržení podmínky, že příjem musí dosahovat maximální částky 10 000 Kč za měsíc od jednoho plátce.¹⁵

Stanovení základu daně

Opět můžeme vycházet z tabulky č. 3.1.1, při stanovení základu daně jsou příjmy z podnikání odečteny o výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení. Poplatník může využít skutečné výdaje nebo uplatněné procentem z příjmů. Jak už bylo výše uvedeno, výjimkou jsou příjmy z v. o. s. a k. s. A samostatný základ daně tvoří příjmy autorů.

3.1.3 Příjmy z kapitálového majetku

Příjmy z kapitálového majetku vymezuje § 8 zákona o daních z příjmů, přičemž zde spadají hlavně příjmy z držby finančního majetku. Některé příjmy ze zdrojů na území České republiky tvoří samostatný základ daně, jedná se o časté, ale nevelké sumy. Do této skupiny spadají příjmy u fyzických osob, a to například:

- úroky z vkladů na běžných účtech, které nejsou určeny k podnikání,
- podíl na zisku tichého společníka,

¹⁵ V roce 2013 byla měsíční částka stanovena maximálně na 7 000 Kč.

- podíly na zisku družstev a kapitálových společností,
- úroky a jiné výnosy z vkladů na vkladních knížkách.

Tyto příjmy tvoří samostatný základ daně, jak už bylo výše uvedeno, a je z nich měsíčně odváděna srážková daň dle § 36. V § 8 jsou také příjmy, které tvoří dílčí základ daně, kdy základem daně jsou pouze příjmy nesnížené o výdaje. Jedná se například:

- úroky a jiné výnosy z úvěrů a půjček,
- úroky z vkladů na účtech peněžních prostředků, které jsou určeny k podnikání,
- úrokové výnosy z držby smének.

3.1.4 Příjmy z nájmu

Zdanění příjmů z nájmu (v roce 2013 – příjmy z pronájmu) vymezuje § 9 zákona o daních z příjmů, v němž podrobně definuje zdanění příjmů z nájmu nemovitých věcí nebo bytů, příjmy z nájmu movitých věcí s výjimkou příležitostných pronájmů, které spadají pod § 10. Příjmy z pronájmu majetku, který je součástí obchodního jmění, je zdaňován jako dílčí základ daně ze samostatné činnosti.

Stanovení základu daně

Základem daně z nájmu jsou příjmy snížené o výdaje obětované na jejich dosažení, zajištění a udržení, jak je uvedeno v tabulce č. 3.1.1, poplatník tedy může dosáhnout kladného základu daně, nebo v případě přesáhnutí výdajů daňové ztráty. Poplatník si může zvolit, zda bude od příjmů odečítat skutečně prokazatelné výdaje, anebo paušální výdaje, které odpovídají výši 30 % z příjmů, avšak nejvýše do částky 600 000 Kč. Toto rozhodnutí nelze zpětně měnit. V případě, že příjmy plynou manželům ze společného jmění a nakládají s tímto majetkem ve smyslu pronájmu, zdaňují se tyto příjmy pouze u jednoho z manželů.

3.1.5 Ostatní příjmy

Zdanění ostatních příjmů upravuje § 10 zákona o daních z příjmů, kde jsou zahrnuty příjmy, které nespádaly do výše uvedených základů daně. Ostatní příjmy tedy tvoří příjmy s příležitostným charakterem a ve většině případů se nejedná o hlavní zdroj příjmů poplatníka. Příležitostným příjmem pro zařazení do této skupiny jsou například, příjmy z nájmu movitého majetku, příjmy ze zemědělské výroby (pokud nejde o podnikatele), výhry v loteriích,

bezúplatný příjem¹⁶. Od daně jsou osvobozeny dle § 3 příjmy, v případě, že celková výše u poplatníka nepřesáhne 30 000 Kč ve zdaňovacím období. Nově také zákon vymezil v tomto paragrafu osvobození pro bezúplatné příjmy od příbuzných v přímé a vedlejší linii, od osoby, s kterou poplatník žil nejméně po dobu 1 roku a byly nabyté příležitostně, pokud hodnota nedosáhla 15 000 Kč.

Stanovení základu daně

Určení základu daně vychází opět z dosažených příjmů snížených o výdaje, které musí být uplatněny pouze ve skutečné výši.¹⁷ Zákon o dani z příjmů omezuje sumu odečtu výdajů, a to maximálně do výše těchto příjmů, tedy nedovoluje záporný základ daně.

U každého zjištění základu daně, je pro poplatníka důležité posouzení, zda se jedná o daňově účinné výdaje, při uplatňování skutečných výdajů. V posuzování, zda se jedná o výdaj daňově účinný, jsou pravidla stejná u poplatníků, kteří vedou daňovou evidenci nebo účetnictví. U daňové evidence upravuje poplatník o nedaňové výdaje rozdíl mezi příjmy a výdaji, kdežto v účetnictví se upravuje výsledek hospodaření. Skutečné výdaje, které může poplatník v základu daně uplatnit, jsou definovány a přesně vymezeny v § 24 ZDP. Mezi daňově uznatelné výdaje například patří: odpisy majetku, nájemné, daň z nemovitých věcí, daň z nabytí nemovitých věcí, rezervy a opravné položky, škody vzniklé v důsledku živelných pohrom, které přesně definuje ZDP. Naopak za výdaje, které poplatník nemůže považovat za výdaje vynaložené na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů dle § 25 ZDP, jsou zahrnuty například: výdaje na pořízení hmotného a nehmotného majetku (s výjimkou pořízení nehmotného majetku u poplatníka, který vede daňovou evidenci), manka a škody přesahující náhrady (kromě technologických úbytků), technické zhodnocení, výdaje na reprezentaci a bezúplatná plnění (kromě propagačních předmětů, které přesně definuje § 25, odst. 1t), a jiné.

3.1.6 Výpočet daňové povinnosti

Doposud byly vymezeny všechny dílčí základy daně, které mohou tvořit celkový základ daně z příjmů fyzické osoby, a poté se z tohoto souhrnného základu vypočte daňová povinnost. Postup výpočtu je vcelku komplikovaný, proto je znázorněn v následující tabulce

¹⁶ Jak už bylo v textu výše uvedeno, tak po novelizaci došlo k převedení daně dědické a darovací do daně z příjmů. V tomto zákoně už se také nevyskytuje termín dar, ale bezúplatný příjem.

¹⁷ Výjimkou jsou příjmy z příležitostné zemědělské výroby, kdy poplatník může uplatnit 80 % výdajů.

č. 3.1.6.3, která plynule navazuje na tabulku č. 3.1.1, kde bylo podrobně znázorněno dosažení dílčích základů daně. Následně budou vysvětleny všechny termíny použité v tabulce.

Jak už bylo uvedeno u jednotlivých § 6 - § 10, některé příjmy do jednotlivých dílčích základů neuvádíme, jde o již očištěné příjmy od 15 % daně, kterou odvádí plátce daně na svou odpovědnost. Tyto příjmy tvoří samostatný základ daně, který se už neupravuje o výdaje, a podléhají tzv. zvláštní sazbě dani, nebo také srážkové dani, jak je už běžně nazývána.

Tabulka č. 3.1.6.3 Výpočet daňové povinnosti fyzické osoby

základ daně (suma dílčích základů daně)
- <u>daňové ztráty vzniklé a vyměřené za předcházející zdaňovací období</u> ¹⁸
= základ daně po odečtení ztráty
- odečet nákladů na vědu a výzkum (§34 odst. 4 ZDP)
- <u>odečet nezdanitelných částí základu daně (§ 15 ZDP)</u>
= snížený základ daně
= zaokrouhlený základ daně na celé stokoruny dolů
<u>x 15 % sazba daně (§ 16 ZDP)</u>
= daň včetně solidárního zvýšení daně, případně daňová ztráta
- <u>slevy a daňová zvýhodnění (odečtení od daně)</u>
= daň po slevách (popřípadě daňový bonus)
- <u>zaplacené zálohy</u>
= přeplatek či doplatek

Zdroj: DVOŘÁKOVÁ, Veronika a kol., *Zdaňování příjmů fyzických a právnických osob 2013/2014*, s. 63

Nyní budeme vycházet z tabulky č. 3.1.6.3. Kompletním základem daně je suma dílčích základů daně z § 6 - § 10, od kterého může poplatník odečíst ztrátu nebo její část, které dosáhl v předcházejících letech. Respektive pro správnost musí být uvedeno, že daňovou ztrátu může poplatník odečíst pouze od souhrnu dílčích základů daně, kromě DZD ze závislé činnosti. Uplatnění ztráty je omezeno dobou pěti zdaňovacích obdobích, které bezprostředně následují po ztrátovém zdaňovacím období. Tento odpočet je umožněn § 34 ZDP, a nesmí převyšovat částku základu daně, která je uvedena v daňovém přiznání. Další odpočtovou položkou, o kterou si může poplatník snížit základ daně, je částka vynaložená na podporu výzkumu a vývoje nebo odpočet na podporu odborného vzdělávání (§ 34, odst. 4).

¹⁸ Lze odečíst pouze od úhrnu příjmů nebo dílčích základů daně podle § 7 až 10 zákona o daních z příjmů.

Nezdanitelné části základu daně, položky snižující základ daně, jsou vymezeny § 15 ZDP, jsou nástrojem daňové optimalizace. Jsou zde začleněny tyto položky:

- **Bezúplatná plnění** poskytnutá obcím, krajům, organizačním složkám státu, právnickým osobám se sídlem v ČR, a které pořádají veřejné sbírky. Tyto dary, jak byly definovány do roku 2013, jsou věnovány na financování veřejně prospěšných účelů, např. vědy a vzdělání, kultury, zdravotnické a ekologické, charitativní, náboženské, sociální účely a požární ochrany, a jiné vymezuje § 15 odst. 1. Do bezúplatného plnění se také řadí odběr krve vyčíslený hodnotou 2 000 Kč a hodnota odběru orgánu od žijícího dárce oceněná částkou 20 000 Kč. Minimální hodnota pro uplatnění bezúplatného plnění je 2 % základu daně nebo 1 000 Kč. Zákonnodárci od letošního roku zvýšili maximální limit, který lze jako nezdanitelnou část základu daně odečíst, a to z 10 % na 15 % ze základu daně.
- **Úroky z hypotečního úvěru, či z úvěru ze stavebního spoření**, které slouží k podpoře investic bytového zajištění fyzických osob. Účelem získaného úvěru musí být zajištění bytové potřeby, která je přesně definována § 15, odst. 3. Poplatník si může od základu daně odečíst maximálně částku 300 000 Kč, ze všech úvěrů poplatníků ve společně hospodařící domácnosti.
- **Příspěvky na penzijní připojištění**, slouží k podpoře odložení spotřeby fyzické osoby na penzijní dobu. U penzijního připojištění se státním příspěvkem (i u doplňkového penzijního spoření) se pro využití nezdanitelné části uplatňuje součet zaplacených příspěvků poplatníkem na jeho penzijní připojištění na zdaňovací období, který je snížený o 12 000 Kč. K redukci o 12 000 Kč nedochází u penzijního pojištění. Maximální odečet z těchto tří produktů spoření (penzijní připojištění se státním příspěvkem, penzijní pojištění a doplňkové penzijní spoření) může být nejvýše 12 000 Kč ve zdaňovacím období.
- **Příspěvky na soukromé životní pojištění**, je velmi podobný předešlé nezdanitelné části základu daně. Poplatník si smí odečíst uhrazené soukromé životní pojištění za podmínek, že vyplácení bude uskutečněno ne dříve než v kalendářním roce, kdy poplatník dosáhne 60 let a zároveň musí splnit podmínku, že smlouva byla uzavřena před 60 měsíci. Při dodržení těchto předpokladů si může poplatník uplatnit 12 000 Kč za jedno zdaňovací období.
- **Členské příspěvky odborové organizaci**, může poplatník odečíst jako nezdanitelnou částku v případě, že je členem odborové organizace, a jí byly odvedeny tyto příspěvky

na hájení hospodářských a sociálních zájmů. I v tomto případě zákon omezuje uplatnění celé částky. Lze odečíst pouze 1,5 % zdanitelných příjmů dle § 6 ze závislé činnosti, kromě příjmů zdaněných zvláštní sazbou daně, maximálně však do výše 3 000 Kč.

- **Úhrada za zkoušky ověřující další vzdělání**, poslední možností poplatníka pro snížení základu daně je prostřednictvím tohoto výdaje. Poplatník si může nejvýše odečíst sumu 10 000 Kč v případě, že platbu za zkoušky neuhradil zaměstnavatel ani nebyla odečtena jako výdaj podle § 24 poplatníkem s příjmy § 7 – příjmy ze samostatné činnosti. Co se týče poplatníků se zdravotním postižením, ti si mohou odečíst 13 000 Kč a u poplatníků s těžším zdravotním postižením až 15 000 Kč.

V případě uplatnění nároku na nezdanitelné části základu daně u nerezidentů mohou využít, pokud celková část příjmů ze zdrojů na území České republiky činí nejméně 90 %.

Po využití odpočtu nezdanitelných částí základu daně dostává poplatník snížený daňový základ, který musí být zaokrouhlen na celé stokoruny dolů. Poté se tato suma vynásobí sazbou daně, která je již od roku 2008 stále stejná ve výši 15 %. Od 1. 1. 2013 byla zavedena solidární daň, která má dobu trvání 3 zdaňovací období, tedy její účinnost bude trvat do roku 2015. Cílem zavedení bylo dosáhnout snížení schodku státního rozpočtu. Výpočet se provádí nadvakrát, první 15 % daní a poté solidární zdanění 7 %. Základem pro výpočet této nově zavedené daně, je kladný rozdíl mezi příjmy ze závislé činnosti (§ 6) a příjmů ze samostatné činnosti (§ 7) a 48násobku průměrné mzdy (1 242 432 Kč), tedy když poplatník převyší tuto sumu, musí odvést solidární příspěvek státu. Podnikatele se základem nad 48násobek průměrné mzdy budou se solidární daní pracovat až při vyplňování daňového přiznání za rok 2013, kdežto u zaměstnanců, kteří spadají do této skupiny poplatníků, je solidární zvýšení daně zahrnuto už do výpočtu měsíční mzdy. U zaměstnanců je měsíční záloha počítána z kladného rozdílu mezi příjmy zahrnovanými do základu daně a 4 násobkem průměrné mzdy (103 536 Kč). Posuzuje se hrubý příjem zaměstnance i s příslušným navýšením například o 1 % vstupní ceny poskytnutého vozidla pro služební i soukromé účely. Zaměstnanec, kterému byla alespoň jedenkrát vypočtena solidární daň, musí sám podat daňové přiznání, roční zúčtování mu už v tomto případě nedělá zaměstnavatel.

Slevy a daňová zvýhodnění

Slevy, které jsou znázorněny v tabulce č. 3.1.6.4, mají povahu osobních slev na dani, protože se vztahují přímo na poplatníka nebo na blízkou osobu. Jejich úkolem je zohlednit

sociální postavení poplatníka na výpočtu daně. Tyto slevy lze rozdělit do dvou kategorií, podle toho zda sleva připadá přímo na poplatníka, ty se nazývají základními slevami. A druhou kategorií jsou slevy na osoby, s kterými poplatník žije v jedné domácnosti, jsou označovány jako slevy na vyživované osoby.

Tabulka č. 3.1.6.4 Přehled slev a daňových zvýhodnění

Druh slevy		Roční částka	Měsíční částka
Základní slevy	Na poplatníka	24 840 Kč	2070 Kč
	Na invaliditu 1. a 2. stupně	2 520 Kč	210 Kč
	Na invaliditu 3. stupně	5 040 Kč	420 Kč
	Držitel průkazu ZTP/P	16 140 Kč	1 345 Kč
	Student	4 020 Kč	335 Kč
Daňová zvýhodnění	Na manžela/ku	24 840 Kč	2 070 Kč
	Na vyživované dítě	13 404 Kč	1 117 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat získaných z §35ba a §35c ZDP

První slevou k dani z příjmů fyzických osob je sleva na poplatníka, která ročně činí 24 840 Kč, dle výše uvedené tabulky. Daňová sleva na poplatníka výrazně snižuje daňovou povinnost. V případě, že poplatník pobírá příjem jen část roku, uplatní na konci roku celou část slevy, je v podstatě nedělitelná na měsíce. Jen v případě zaměstnanců odečítá slevu na poplatníka zaměstnavatel o částku 2 070 Kč, o tuto měsíční slevu je navýšena jejich čistá mzda. Slevu na poplatníka od novelizace roku 2013 nemůže využít jediná kategorie poplatníků, a to osoby, které k 1. lednu pobírají starobní důchod z důchodového pojištění nebo ze zahraničního povinného pojištění stejného druhu (dle § 35ba, odst. 1a).

Pro poplatníka daně je také vhodné zohlednit jeho sociální pozici pro optimalizaci jeho daňové povinnosti. Tato sleva je diferencovaná podle stupně invalidity. Handicapované osoby se rozdělují do 3 stupňů jejich zdravotního omezení, a od toho se pak odvíjí výše uplatněné slevy.

Slevu na studenta mohou využívat poplatníci, kteří se soustavně připravují na budoucí povolání a to až do dosažení 26 let nebo v případě prezenčního studia v doktorském studijním programu do 28 let.

Daňová zvýhodnění na manžela/manželku může uplatnit pouze ten poplatník, v případě, že příjem druhého z manželů nepřesahuje částku 68 000 Kč za zdaňovací období a žijí ve společně hospodařící domácnosti. V případě, že druhý z manželů, na kterého je pobírána tato sleva, je držitelem průkazu ZTP/P, zvyšuje se sleva na dvojnásobek a to 49 680 Kč. Do limitu 68 000 Kč vlastního příjmu druhého z manželů se nezahrnují například: dávky státní sociální podpory, dávky pomoci v hmotné nouzi, studijní stipendium, příjem plynoucí z důvodu péče o blízkou nebo jinou osobu.

Daňové zvýhodnění na vyživované dítě může uplatnit pouze jeden z rodičů či osoby, se kterou dítě žije ve společné domácnosti. Vyživovaným dítětem se rozumí dítě do 26 let, které nepobírá invalidní důchod 3. stupně a soustavně se připravuje na budoucí povolání. Opět, jako u druhého z manželů, v případě držby průkazu ZTP/P je sleva dvojnásobně zvýšena. Tato sleva může u poplatníka nabýt i daňového bonusu v případě, že daňové zvýhodnění na vyživované dítě převýší vypočtenou daň. Poplatník může uplatnit daňový bonus minimálně v hodnotě 100 Kč a maximálně 60 300 Kč.

Všechny tyto uvedené slevy a daňová zvýhodnění, s výjimkou slevy na poplatníka, jsou poskytována ve výši jedné dvanáctiny za každý měsíc, kdy došlo ke splnění podmínek pro uplatnění jednotlivých slev.

Výběr daně

Zdaňovacím obdobím pro výběr daně z příjmů fyzických osob je kalendářní rok. Daňové přiznání musí poplatník podat do 1. 4. následujícího roku, pokud tento den připadne na svátek nebo víkendové dny posouvá se lhůta na nejbližší následující pracovní den. Tuto lhůtu mají posunutou na 1. 7. ti poplatníci, kteří musí mít povinně ověřenou účetní závěrku auditorem, nebo kterým podává daňové přiznání daňový poradce nebo advokát. Povinnost podat daňové přiznání má ta osoba (dle § 38g), která dosáhla příjmů vyšších než 15 000 Kč (pokud se nejedná o příjmy osvobozené a příjmy, které nejsou předmětem, anebo příjmy spadající pod zvláštní sazbu daně). V případě, že poplatník nedosáhl 15 000 Kč, ale vykázal za zdaňovací období daňovou ztrátu, váže se na něj také povinnost podat daňové přiznání.

Naopak přiznání k dani není povinen podávat ten poplatník, kterému plynou příjmy pouze ze závislé činnosti od jednoho nebo postupně od více plátců daně za podmínky, že podepsal prohlášení k dani a nedosáhl jiných příjmů z § 7 - § 10 vyšších než 6 000 Kč (dle § 38k).

Jednorázový výběr daně by byl nepraktický, jak pro poplatníka, tak i pro stát. Z toho důvodu je daň z příjmů fyzických osob vybírána především v měsíčních zálohách, výpočet je znázorněn v tabulce č. 3.1.6.5. Zaměstnavatel sráží zálohu na daň z měsíční mzdy zaměstnance, a tím získává státní rozpočet pravidelný příjem i v průběhu roku. V případě, že poplatník chce u zálohy na daň uplatňovat slevy, na které má nárok, musí podepsat u zaměstnavatele prohlášení k dani. Pokud zaměstnanec má například kromě hlavní činnosti i vedlejší činnost, nemůže za těchto podmínek využívat optimalizace daňové zálohy u obou zaměstnavatelů, prohlášení k dani je ze zákona povoleno přiznávat pouze u jednoho zaměstnavatele.

Poplatník, kterému plynou příjmy pouze ze zaměstnání, a podepsal u hlavního zaměstnavatele prohlášení k dani, tak mu bude roční zúčtování provedeno zaměstnavatelem. Jinak tomu bude v případě, že by poplatník měl hlavní a vedlejší činnost, v tomto případě si poplatník musí roční zúčtování provést sám. Při zúčtování daňových záloh nemůže poplatník využít daňového zvýhodnění na vyživovaného manžela/manželku, protože tato sleva se jako jediná uplatňuje až při ročním zúčtování (až může poplatník dokázat skutečné příjmy druhého manžela). Také může využít nezdanitelných částí základu daně, o které si sníží daňovou povinnost, jak už bylo vyobrazeno v tabulce č. 3.1.6.3. Konečnou fází při ročním zúčtování je buď přeplatek, který vrátí zaměstnanci zaměstnavatel, nebo nedoplatek, který by nebyl zaměstnavatelem požadován.

Tabulka č. 3.1.6.5 Výpočet zálohy na daň z příjmů ze závislé činnosti u hlavního zaměstnavatele

hrubá mzda + nepeněžní příjmy
- <u>příjmy vyňaté a osvobozené</u>
= hrubá mzda
+ pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti placené zaměstnavatelem
+ <u>pojistné na veřejné zdravotní pojištění placené zaměstnavatelem</u>
= základ daně = superhrubá mzda (zaokrouhlený na celé stokoruny nahoru)
x sazby daně (15 %)
= záloha na daň
- <u>slevy na dani</u>
= snížená záloha na daň
- <u>daňové zvýhodnění na děti</u>
= záloha na daň (případně daňový bonus)

Zdroj: VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ, *Daňový systém ČR 2012*, s. 213.

V případě zálohy na daň z příjmů placené poplatníkem (tedy ne pouze příjmy ze závislé činnosti), se zálohy vypočítávají jiným způsobem než u zaměstnanců. Poplatníkovi plyne ze zákona povinnost vypočtení zálohy na daň samostatně, a to z dosažené výše poslední známé daňové povinnosti.¹⁹ Jak už bylo výše v textu uvedeno, základ daně se člení na dílčí základy daně. V případě dílčího základu daně ostatních příjmů, které zákon definuje jako příležitostné, by mohlo dojít k významnému ovlivnění daně (pro výpočet záloh), proto se vylučují z poslední známé daňové povinnosti. Zálohu na daň neplatí poplatníci dle § 38a, kteří nedosáhli daňové povinnosti nad 30 000 Kč, jak je patrné v následující tabulce č. 3.1.6.6. U poplatníků, jejichž poslední známá daňová povinnost se pohybuje v rozmezí od 30 000 Kč do 150 000 Kč, platí zálohu na daň pololetně ve výši 40 % z poslední daňové povinnosti. První záloha je splatná do 15. 6. a druhá 15. 12. V případě, že poplatníková daňová povinnost převýšila sumu 150 000 Kč, je povinen platit zálohy čtvrtletně ve výši ¼ poslední známe daňové povinnosti. Pravidelné splátky jsou splatné a odváděny v termínech: 15. 3., 15. 6., 15. 9., 15. 12. zdaňovacího období. Základ daně, u kterého je součástí i dílčí základ daně ze závislé činnosti, poplatník zálohy neplatí, pokud splňuje omezení, že DZD ze závislé

¹⁹ Za poslední známou daňovou povinnost považuje zákon tu, kterou poplatník uvedl do daňového přiznání v plné výši, nedochází k dělení na měsíce.

činnosti tvoří 50 % celkového základu daně. Když poplatník dosáhl menšího DZD ze závislé činnosti ve výši 15 % celkového základu, musí platit zálohy podle výše poslední známé daňové povinnosti, jak bylo popsáno v tomto odstavci. V případě, že DZD ze závislé činnosti se pohybuje v rozmezí od 15 % do 50 % celkového základu daně, musí poplatník odvádět zálohy v poloviční výši.

Tabulka č. 3.1.6.6 Výše záloh daně z příjmů (§ 38a)

Z poslední známe daňové povinnosti [v Kč]	Výše zálohy	FO, pokud má zároveň příjem ze závislé činnosti [v %]			Termíny zaplacení záloh			
		> 15	15 – 50	50 <	15.3.	15.6.	15.9.	15.12.
Daň < 30 000	0	0	0	0	-	-	-	-
30 000 < Daň < 150 000	40 %	40 %	20 %	0	-	X	-	X
150 000 < Daň	25 %	25 %	12,5 %	0	X	X	X	X

Zdroj: DUŠEK, Jiří, *Daně z příjmů 2013 přehledy, daňové a účetní tabulky*, s. 44

3.2 Daň z příjmů fyzických osob ve Slovenské republice

Daň z příjmů fyzických osob (daň z příjmů fyzických osôb) je ve Slovenské republice upravována zákonem č. 595/2003 Z. z., o dani z příjmů (v dalším textu ZDP). Stejně jako v českém zákoně o dani z příjmů, je i zde definice poplatníka (daňovníka) daně totožná (viz. podkapitola 3.1) i s rozdělením na rezidenta a nerezidenta. Za poplatníka s neomezenou daňovou povinností je tedy považována každá fyzická osoba, která má na území Slovenské republiky trvalý pobyt, nebo se na tomto území zdržuje po dobu 183 dní v kalendářním roce.

Předmětem daně jsou příjmy, které plynou poplatníkovi z činnosti nebo z nakládání majetku. Příjmy mohou být ve formě peněžní, nepeněžní nebo příjem získaný směnou. Dle § 3 ZDP jsou předmětem daně, tyto příjmy:

- ze závislé činnosti (zo závislej činnosti) - § 5

- z podnikání, z jiné samostatně výdělečné činnosti a z pronájmu (z podnikania, z inej samostatnej zárobkovej činnosti a z pronájmu) - § 6
- z kapitálového majetku - § 7
- ostatní příjmy (ostatné príjmy) - § 8

Tyto příjmy představují dílčí základy daně, kdy jejich souhrn tvoří základ daně poplatníka. V § 3 odst. 2. jsou vymezeny všechny příjmy, které nejsou předmětem daně. Dále také nesmí být zahrnuty do základu daně příjmy, které jsou od daně osvobozeny podle § 9 ZDP.

3.2.1 Příjmy ze závislé činnosti (príjmy zo závislej činnosti)

Daň z příjmů ze závislé činnosti je vymezena § 5 ZDP, jak je tomu i v České republice, jedná se o příjmy plynoucí ze současného nebo předcházejícího pracovního vztahu, služebních poměrů, anebo členského poměru. Dále také příjmy za činnost likvidátora, prokuristy, členů družstva, společníka společnosti s ručením omezeným a komanditisty komanditní společnosti.

Dalším příjmem u zaměstnance může být v nepeněžní formě využívání služebního vozidla na soukromé účely, a to po dobu 8 let od jeho zařazení do užívání, ve výši 1 % a to v prvním roku odepisování auta ze vstupní ceny, jak tomu bylo do roku 2013. Změnu přinesla novela platná pro rok 2014, že v dalších letech se bude tento nepeněžní příjem počítat z 1 % vstupní ceny automobilu každoročně snižené o 12,5 %, aby došlo i k zohlednění opotřebení. Například za další příjem je považována i cena a výhra přijatá zaměstnancem nebo jeho manželem/manželkou a jeho dětmi, který se zúčastnil soutěže vyhlášené jeho zaměstnavatelem.

Naopak příjmy, které nejsou předmětem daně, jsou například cestovní náhrada podle zvláštního předpisu, částka za poskytnutí osobních ochranných pomůcek potřebných k výkonu činnosti, hodnota rehabilitačních pobytů za podmínek zvláštních předpisů, a jiné. Dále příjmy, které se nepřičítají k základu daně, jsou příjmy osvobozené podle §5 odst. 7. Jedná se například o položky: hodnota vynakládaná zaměstnavatelem na doškolení zaměstnanců, které souvisí s jejich činnostmi, hodnota stravy a nealkoholických nápojů podle zvláštních předpisů. Osvobozeny jsou také částky pojistného na zdravotní pojištění,

pojistné na sociální pojištění a zabezpečení, příspěvek na starobní penzijní spoření, které je povinný platit zaměstnavatel.

Stanovení základu daně

Dílčím základem daně jsou zdanitelné příjmy nabyté ze závislé činnosti, od kterých se odpočítává částka pojistného a příspěvků, které je povinen platit zaměstnanec, anebo příspěvky na zahraniční pojištění zaměstnance, které je povinné platit zaměstnavatel (dle § 5, odst. 8). Sazby pro odvod pojistného, jsou zcela odlišné od českého systému. Zdravotní pojištění má stejnou podobu jako u nás, kdežto slovenská úprava sociálního zabezpečení je rozčleněna na více druhů pojištění. Sazby zdravotního pojištění jsou u zaměstnance 4 % stržené ze mzdy, a u zaměstnance s postižením 2 %. Zaměstnavatel za zaměstnance odvádí 10 % a za zaměstnance se zdravotním postižením nebo v případě pobírání invalidního důchodu 5 %. U samostatné výdělečné osoby (samostatně zárobkovo činná osoba) činí sazba 14 % a u podnikatele s postižením 7 %. U dobrovolně nezaměstnané osoby činí sazba zdravotního pojištění 14 % a u osob, za které toto pojištění hradí stát je ve výši 4 %.

Tabulka č. 3.2.1.7 Sazby sociálního pojištění

Druh pojištění	Zaměstnanec	Zaměstnavatel	SZČO
Nemocenské	1,4 %	1,4 %	4,4 %
Starobní	4 %	14 % (5 %) ²⁰	18 % (9 %)
Invalidní	3 %	3 %	6 %
Úrazové	-	0,3 % - 2,1 % ²¹	-
Garanční	-	0,25 %	-
V nezaměstnanosti	1 %	1 %	2 %
Rezervní fond	-	4,75 %	4,75 %
Celkem	9,4 %	24,7% - 26,5 %	35,15 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat získaných ze zákona č. 461/2003 Z. z., o sociálním poistení.

²⁰ Sazby uvedené v závorkách, jsou polovičně stanoveny pro osoby se zdravotním postižením.

²¹ Rozpětí výše pojistného je rozděleno podle zařazení pracovní činnosti do tříd s pravděpodobností nebezpečí úrazu.

3.2.2 Příjmy z podnikání, z jiné samostatně výdělečné činnosti a z pronájmu (příjmy z podnikania, z inej samostatnej zárobkovej činnosti a z pronájmu)

Jedná se o příjmy, které spadají pod § 6 ZDP a zahrnují samostatné tři okruhy příjmů. Do prvního okruhu, příjmů z podnikání, zahrnujeme příjmy:

- zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství,
- ze živností,
- z podnikání vykonávaného podle zvláštních předpisů
- příjmy společníka a komplementáře veřejné a komanditní společnosti.

Jak můžeme dle výčtu příjmů vidět, jedná se o příjmy získané na základě živnostenského oprávnění, osvědčení nebo na základě vykonávání činnosti podle zvláštních předpisů. Další skupinou jsou příjmy z jiné samostatně výdělečné činnosti. Do tohoto okruhu jsou zařazeny příjmy, které nejsou příjmem ani z podnikání a ani z pracovněprávního vztahu, jedná se o příjmy:

- z vytvoření díla a uměleckého výkonu, včetně příjmů za vydávání a rozšiřování literárních a jiných děl, příjmy autorů za články do novin, časopisů, rozhlasů a televize,
- příjmy, které nejsou ani živností ani podnikáním,
- z činnosti zprostředkovatelů podle zvláštních předpisů, ale nejsou živností (např. správci konkurzní podstaty, znalci, tlumočníci a určité příjmy autorů podle autorského zákona).

Poslední podskupinou příjmů, které spadají pod tento paragraf 6, jsou příjmy z pronájmů nemovitých a movitých věcí, které se pronajímají současně s nemovitostí bez poskytování služeb.

Stanovení základu daně

Tyto tři podskupiny příjmů tvoří dílčí základ daně poplatníka, který se snižuje o výdaje prokazatelně vynaložené na zajištění, dosažení a udržení příjmů. Poplatník má možnost odečíst ve skutečné výši výdaje, anebo použije možnost uplatnění výdajů procentem

z příjmů. Pokud poplatník není plátcem daně z přidané hodnoty, nebo je plátce část zdaňovacího období, může uplatnit paušální výdaje ve výši 40 % (60 % u řemeslné živnosti). Od loňského roku došlo k omezení paušálního uplatnění do částky 5 040 EUR (138 550 Kč). V případě, že poplatník začal podnikat v průběhu roku, může si odečíst za každý měsíc maximálně částku 420 EUR (11 546 Kč). Do součtů uplatněných výdajů jsou zahrnovány všechny daňově uznatelné výdaje, kromě výdajů na pojistné, které musí odvádět poplatník z podnikání a z jiné samostatně výdělečné činnosti. Tyto výdaje si může uplatnit ve skutečné výši, dle § 6, odst. 10.

3.2.3 Příjmy z kapitálového majetku (Příjmy z kapitálového majetku)

Tyto příjmy spadají pod § 7 ZDP, stejně jako v českém zákoně o dani z příjmů sem patří příjmy z držby finančního majetku. Ve větší části se tyto příjmy zdaňují srážkovou daní (podle § 43), ve výšce 19 %. Poplatník může považovat srážkovou daň za zálohu, kterou si odečte od daňové povinnosti v daňovém přiznání. Příjmy, které se zdaňují srážkovou daní, jsou:

- úroky, finanční výhry a jiné výnosy z vkladů na vkladních knížkách,
- dávky z doplňkového penzijního spoření,
- plnění z pojištění pro případ dožití určitého věku nebo jednorázové vyrovnání.

Příjmy z kapitálového majetku, na které se nevztahuje srážková daň:

- úroky a ostatní výnosy z cenných papírů,
- úroky a jiné výnosy z poskytnutých úvěrů a půjček,
- výnosy ze směnek, s výjimkou příjmů z jejich prodeje,
- příjmy z podílových listů dosažených z jejich vyplacení.

Stanovení základu daně

Základem daně z příjmů, u kterých se uplatňuje srážková daň, tvoří pouze příjmy. Dílčím základem daně u ostatních příjmů, které nejsou zdaněny zvláštní sazbou daně, jsou příjmy snížené o prokazatelně vynaložené výdaje.

3.2.4 Ostatní příjmy (ostatné příjmy)

Ostatní příjmy, mají všechny stejné charakteristické vlastnosti, jedná se o příjmy nepravidelné a příležitostné. Tyto příjmy nepatří do výše uvedených paragrafů, nýbrž jsou ustanoveny § 8, řadíme sem příjmy:

- z příležitostné zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství a z příležitostného pronájmu movitých věcí,
- z převodu vlastnictví nemovitosti,
- příjmy z převodu opcí a cenných papírů,
- převod účasti na společnosti s ručením omezeným, komanditní společnosti a členských práv družstva,
- výhry z veřejných soutěží, výhry z reklamních soutěží a losování,
- příjmy ze zděděných práv z průmyslového nebo duševního vlastnictví a některé další.

Stanovení základu daně

Dílčího základu daně dosáhne poplatník, když od zdanitelných příjmů odečte výdaje prokazatelně vynaložené, ale je možné tyto výdaje uznat pouze do výše zdanitelných příjmů. Dílčí základ daně nemůže být záporný. U příjmů nabytých z příležitostného prodeje zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství, poplatník může uplatnit výdaje paušálem ve výši 25 % z těchto dosažených příjmů, ale je zde stanovena maximální roční částka 5 040 EUR (138 550 Kč).

3.2.5 Výpočet daňové povinnosti

Základ daně se zjistí jako souhrn dílčích základů daně, u § 6 až § 8 dojde k vyrovnání, a v případě, že poplatník dosáhne ztráty, může si ji odečíst od základu daně v následujících sedmi bezprostředně po sobě následujících obdobích. Do základu daně se započítávají pouze ty příjmy, které netvoří podle zákona specifický základ daně, tedy nejsou zdaňovány srážkovou daní. Společný základ daně je vyobrazen v tabulce č. 3.2.5.8. Srážkovou daní se zdaňují příjmy u poplatníků s omezenou daňovou povinností, jak už bylo popsáno výše v textu. Toto zvláštní zdanění se také používá v některých případech u poplatníků

s neomezenou daňovou povinností, a to u některých příjmů z kapitálového majetku a při zdanění ostatních příjmů.

Tabulka č. 3.2.5.8 Společný základ daně

<i>Príjmy z podnikania, z inej samostatnej zárobkovej činnosti a z pronájmu (§ 6)</i> - výdaje na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů (lze dosáhnout ztráty)
<i>Príjmy z kapitálového majetku (§7)</i> (nesnížené o výdaje)
<i>Ostatné príjmy (§8)</i> - skutečné výdaje
<i>Príjmy zo závislej činnosti (§5)</i> - placené příspěvky na zákonné pojištění, které hradí zaměstnanec

Zdroj: Vlastní zpracování.

Poplatník si může o **nezdanitelné části** snížit dílčí základy daně ze závislé činnosti (§ 5) a z příjmů z podnikání a jiné samostatně výdělečné činnosti (§ 6, odst. 1 a 2) nebo ze součtu těchto dílčích základů. Jedná se dle § 11 o tyto odpočty nezdanitelných částí:

- **Nezdanitelnou část na poplatníka**, si může uplatnit každý, v případě, že jeho základ daně dosáhl (nebo je nižší než) 100 násobek životního minima (ŽM), což je částka 19 458 EUR (534 900 Kč). Nezdanitelná část na poplatníka činí 19,2 násobku částky životního minima 3 735,94 EUR (102 701 Kč). V případě, že základ daně je vyšší než hraniční hodnota, tedy 100 násobek životního minima, nezdanitelná část základu daně ročně připadá na poplatníka v hodnotě rozdílu 44,2 násobku ŽM (8 600,436 EUR, 236 426 Kč) a ¼ základu daně. Ale pokud je výsledná hodnota nižší než nula, pak se nezdanitelná část na poplatníka rovná taktéž nule.

Kdo, ale naopak nemůže snížit svůj základ daně o nezdanitelnou část na poplatníka, jsou poplatníci, kteří jsou na začátku zdaňovacího období příjemcem starobního důchodu nebo předčasného starobního důchodu ze sociálního pojištění.

- **Nezdanitelnou částí na manžela/manželku**, si poplatník snižuje základ daně v případě, že dosáhne základu daně ve výši 176,8 násobku ŽM (34 401,74 EUR, 945 704 Kč). Toto uplatnění na druhého z manželů je ustanoveno dalšími podmínkami. Když manžel nedosahuje vlastního příjmu odpočitatelná část je stanovena 19,2 násobku ŽM (3 735,94

EUR, 102 701 Kč). Jestliže bude druhý z manželů dosahovat vlastních příjmů, ale pouze do limitu 19,2 násobku ŽM, pak bude tato odčitatelná část ve výši rozdílu mezi 19,2 násobku ŽM a příjmem, kterého dosáhl manžel/manželka. V případě, že příjem bude přesahovat částku, která byla stanovena jako limit – 19,2 násobek ŽM nemůže poplatník využít nezdanitelné částky ke snížení jeho základu daně.

Základ daně přesahující 176,8 násobku ŽM (34 401,74 EUR, 945 704 Kč) si může poplatník uplatnit na druhého manžela, s nímž žije v jedné domácnosti, a který nemá vlastní příjem. Pak si uplatňuje nárok v hodnotě rozdílu 63,4 násobku ŽM (12 336,37 EUR, 3439 127 Kč) a $\frac{1}{4}$ tohoto dosaženého základu daně. Ale pokud druhý z manželů dosahuje vlastních příjmů, výpočet bude stejný jako u poplatníka s přesahujícím základem daně nad 176,8 násobku ŽM, který se ještě sníží o příjem manžela/manželky. Jak se odvíjí výše nároku nezdanitelné části od základu daně poplatníka, je přehledně vyobrazeno na následující tabulce č. 3.2.5.9. Poplatník s příjmem získaným dle § 5 ze závislé činnosti si může nezdanitelnou část na manžela/ku uplatnit ve výši $\frac{1}{12}$ za každý kalendářní měsíc, kdy na začátku měsíce byly dodrženy podmínky rozhodné pro získání nároku na odpočet. K úpravě základu daně o nezdanitelnou část na manžela/ku si také může uplatnit poplatník s omezenou daňovou povinností, pokud suma příjmů ze zdrojů na území Slovenské republiky tvoří alespoň 90 % ze všech jeho příjmů.

Tabulka č. 3.2.5.9 Nárok nezdanitelné části na manžela/manželku v závislosti na výši základu daně poplatníka

Základ daně poplatníka	Nárok nezdanitelné části na druhého z manželů		
	Nemá vlastní příjem	Příjem < 19,2 násobku ŽM	Příjem > 19,2 násobku ŽM
≤ 176,8 násobku ŽM	19,2 násobek	Rozdíl mezi 19,2 násobku a příjmem	Nemá nárok
> 176,8 násobku ŽM	Rozdíl mezi 63,4 násobku a $\frac{1}{4}$ základu daně	Nárok vypočteny jako v případě, když manžel nemá vlastní příjem ještě snížený o jeho vlastní příjem	

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat získaných § 11, odst. 3 zákona č. 595/2003 Z.z.

- **Nezdanitelnou část zaplacených dobrovolných příspěvků na starobní důchodové spoření**, si může do 31. prosince 2016 poplatník odečíst od daňového základu, a to maximálně do výše 2 % z dílčích základů daně § 5 a § 6, odst. 1, 2, tedy dílčí základ daně

ze závislé činnosti, z podnikání a jiné samostatně výdělečné činnosti. Ale je zde stanoven i další maximální strop, který nesmí poplatník převýšit, a to 2 % z 60 násobku průměrné měsíční mzdy ve Slovenské republice, zjištěnou statistickým úřadem.

Novelizace zákona o dani z příjmů, která proběhla před deseti lety roku 2004, významně zredukovala možnosti odpočtů od daňové povinnosti. Díky této novele byly zrušeny odpočty zohledňující částečné nebo úplné invalidní postižení poplatníka, nebo také držitele průkazu ZTP/P. Také byla zrušena možnost odečtení hodnoty darů poskytnuté na zdravotnické, humanitární, vzdělávací a jiné účely. Novelizace upravila odpočitatelnou položku na vyživované dítě náhradou za daňový bonus.

Daňový bonus

Poplatník, který vykazuje alespoň 6 násobek minimální mzdy (2 026,20 EUR, 55 700 Kč) ze závislé činnosti nebo z podnikání a jiné samostatně výdělečné činnosti, může využít daňového bonusu na každé vyživované dítě žijící společně s poplatníkem v jedné domácnosti do dovršení 25 let, pokud je dítě studentem. Daňový bonus na vyživované dítě činí: za I. –VI. měsíc 21,03 EUR (578 Kč) a za VII. – XII. měsíc 21,41 EUR (589 Kč). Za celý rok činí daňový bonus 254,64 EUR (7 001 Kč). V případě, že jsou splněny podmínky jen po část zdaňovacího období, může si poplatník snížit základ daně, jen za tyto měsíce. Ale uplatnění využívá pouze jeden z manželů, pokud by se nedohodli a dosáhli by oba manželé limitu pro uplatnění daňového bonusu, přiznává se tento nárok v pořadí matka, otec, a jiné osoby. Daňový bonus může být uplatněn pouze do výše vypočtené daňové povinnosti a správce daně na požádání vyplátí sumu uvedenou v daňovém přiznání. Správce postupuje jako v případě, kdyby vracel přeplatek na dani. V případě zaměstnance, plní funkci vyplácení daňového bonusu zaměstnavatel, pokud je záloha na daň za kalendářní měsíc alespoň ve výši poloviny minimální mzdy a daňový bonus tuto částku převyšuje. V následující tabulce č. 3.2.5.10, která plynule navazuje na tabulku č. 3.2.5.8, je zobrazen postup při výpočtu daňové povinnosti.

Sazba daně dle § 15 je rozdělena podle dosažené výše základu daně poplatníka. 19 % sazbě podléhá základ daně, který je maximálně roven 176,8 násobku sumy platného životního minima (34 401,74 EUR, 945 869 Kč) a 25 % sazbou musí být zdaněn základ daně vyšší než tato uvedená hranice. Slovenský systém má také nastavenou zvláštní sazbu daně, které podléhají zdanitelné příjmy ze závislé činnosti získané prezidentem Slovenské republiky, poslancům národní rady, členům vlády, předsedovi a podpředsedovi nejvyššího kontrolního

úřadu. Příjmy z těchto pracovních pozic jsou zdaňovány ještě navíc zvláštní sazbou v hodnotě 5 %.

Tabulka č. 3.2.5.10 Postup výpočtu daňové povinnosti fyzické osoby

dílčí základy daně z § 5 a § 6, odst. 1 a 2
- <u>nezdanitelné části základu daně</u>
snížený základ daně z § 5 a § 6, odst. 1 a 2
+ <u>dílčí základy daně § 6, § 7, § 8</u>
základ daně
x <u>sazba daně 19 % (25 %) dle § 15</u>
daň (zaokrouhlená na eurocenty dolů)
- <u>nárok na daňový bonus</u>
daň snížená o daňový bonus
- <u>zaplacené zálohy</u>
přeplatek či doplatek

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat získaných z formuláře daňového priznání k dani z příjmů.

Výběr daně

Zdaňovacím obdobím, stejně jako v České republice, je kalendářní rok. Poplatník má povinnost podat daňové přiznání do 3 kalendářních měsíců po skončení zdaňovacího období, tedy do 31. 3. 2014.²² Podle § 32 je povinen podat daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob ten poplatník, jehož zdanitelné příjmy přesahují 50 % částky nezdanitelné části základu daně na poplatníka. Dále je také povinen podat daňové přiznání i ten poplatník, který sice nedosáhl 50 % částky nezdanitelné části na poplatníka, ale dosáhl ztráty. Povinnost podat daňové přiznání plyne i poplatníkovi, který dosahuje příjmů od zaměstnavatele, a ten není plátcem daně a ani zahraničním plátcem. Který poplatník je povinen podávat daňové přiznání je přesně definováno v § 32, je zde i vymezen poplatník nepodléhající této povinnosti. Jedná se například o příjmy, které jsou zdaněny zvláštní sazbou daně podle § 43.²³

Zaměstnaneckou prémii ustanovuje § 32a a je určena pro nízkopříjmové skupiny obyvatel. Aby zaměstnanec získal zaměstnaneckou prémii, musí splnit několik nastavených

²² Poplatník si může podat oznámení správci daně, kde si určí lhůtu pro odevzdání daňového přiznání, ale nejpozději do 30.6.

²³ S výjimkou § 43, odst. 7, který definuje možnost poplatníka považovat daň vybranou srážkou za zálohu na daň a může tuto zálohu odpočítat od daně v daňovém přiznání.

podmínek. Poplatník musí pobírat pouze příjmy ze závislé činnosti a tuto činnost vykonává na území Slovenské republiky a minimálně po dobu 6 kalendářních měsíců. Suma těchto příjmů zaměstnance musí dosahovat alespoň 6 násobku minimální mzdy (2 026,20 EUR, 55 700 Kč), a příjmy musí plynout z pracovního poměru, ne z dohody. Další důležitou podmínkou je, že žadatel o tuto prémii nesmí současně pobírat starobní důchod. Nárok zaniká i zaměstnanci, na jehož pracovní místo byl dán příspěvek na podporu udržení zaměstnanosti. Pokud zaměstnanec splňuje všechny tyto podmínky a vznikl mu za minulé zdaňovací období nárok na zaměstnaneckou prémii a podá včasné přiznání k dani, bude mu správcem tato premie na žádost vyplacena.

Poplatníkovi, který dosahuje příjmů dle § 5 ze závislé činnosti, se sráží z měsíční mzdy záloha na daň z příjmů, kterou odvádí zaměstnavatel místně příslušnému správci daně, postup výpočtu je znázorněn v tabulce č. 3.2.5.11. Pokud zaměstnanec, chce uplatňovat nezdanitelné části základu daně dle § 11, musí podepsat prohlášení k dani. Záloha na daň, v případě, že poplatník nepodepsal prohlášení k dani, se vypočte jako mzda odečtená o zdravotní a sociální zabezpečení. Ale pokud zaměstnanec podepsal prohlášení, záloha se rovná základu daně, kterým je hodnota mzdy odečtena o odvody na zdravotní a sociální zabezpečení, o 1/12 nezdanitelné části na poplatníka a 1/12 nezdanitelné části na manžela/manželku.²⁴ Záloha na daň z příjmů u poplatníka vykonávající podnikání nebo jinou samostatně výdělečnou činnost a pronájem dle § 6 je vypočtena podle poslední známé daňové povinnosti, jedná se o daň předloženou v posledním daňovém přiznání. Výše a frekvence placení zálohy se odvíjí od dosažené daňové povinnosti. Zálohy na daň z příjmů je povinen odvádět poplatník, jehož poslední známá daňová povinnost přesáhla 2 500 EUR (68 725 Kč). V případě, že se daňová povinnost pohybovala v rozmezí od 2 500 EUR do 16 596,96 EUR (456 250 Kč), pak bude poplatník odvádět zálohu čtvrtročně ve výši ¼ poslední známé daňové povinnosti. U poplatníka, jehož poslední známá daňová povinnost převýšila hranici 16 596,96 EUR, platí měsíční zálohy na daň ve výši 1/12 poslední daňové povinnosti, splatné do konce každého kalendářního měsíce. Zálohy podle odpovídajícího základu daně jsou přehledně znázorněny v tabulce č. 3.2.5.12.

²⁴ V případě, že poplatník dle zákona splňuje podmínky nároku na tyto nezdanitelné části základu daně.

Tabulka č. 3.2.5.11 Výpočet zálohy na daň z příjmů ze závislé činnosti

hrubá mzda + nepeněžní příjmy
- <u>příjmy vyňaté a osvobozené</u>
= hrubá mzda
- <u>povinné sociální a zdravotní pojištění placené zaměstnancem</u>
= zdanitelná mzda
- <u>nezdánitelné části základu daně</u>
= snížený základ daně
<u>x sazba daně 19 % nebo 25 %</u>
= záloha na daň
- <u>daňový bonus</u>
= záloha na daň

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat získaných z www.mcpo.sk.

Tabulka č. 3.2.5.12 Zálohy na daň z příjmů fyzických osob

Z poslední známe daňové povinnosti	Výše zálohy	Frekvence placení
Daň < 2 500 EUR (68 725 Kč)	-	neplatí se
2 500 < Daň 16 596,96 < EUR	1/4	čtvrtročně
16 596,96 EUR (456 250 Kč) < Daň	1/12	měsíčně

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat získaných z § 34 zákona č. 595/2003 Z. z.

Zálohy na daň neplatí poplatník, kterému plynou příjmy pouze z kapitálového majetku nebo pouze z ostatních příjmů anebo příjmy, které se zdaňují dle § 43 zvláštní sazbou daně a ze závislé činnosti. Základem daně jsou dílčí základy, pokud dílčí základ daně ze závislé činnosti tvoří více než 50 % z celkového základu daně, poplatník neplatí zálohy na daň. Pokud tento dílčí základ daně nepřevyšuje sumu 50 %, odvádí se zálohy v poloviční výši.

Roční zúčtování provede zaměstnavatel v případě, že zaměstnanec ho písemně požádal nejpozději do 15. února následujícího po uplynutí zdaňovacího období. Pokud si zaměstnanec neuplatňoval v průběhu roku nezdánitelné části na poplatníka, manžela/manželku, daňový bonus či zaměstnaneckou prémii, budou v případě splnění podmínek zohledněny zaměstnavatelem při ročním zúčtování. Nerezident v daňovém přiznání uvede pouze příjmy, kterých dosáhl na území Slovenské republiky, kdežto rezident (poplatník s neomezenou

daňovou povinností) musí uvést všechny příjmy i mimo území Slovenské republiky. Vypočtená daňová povinnost v daňovém přiznání se sníží o zaplacené zálohy a dostáváme konečnou sumu daňové povinnosti, která je splatná ve stejném termínu jako podání daňového přiznání.

4. Komparace daňových systémů

Při porovnání českého a slovenského daňového systému lze dojít k závěru, že tyto dvě soustavy jsou si velmi podobné svou strukturou a logickou návazností. Tato podobnost se odvíjí od historického kořene, kdy až do roku 1993 tvořily tyto dva státy Československou republiku, a tedy dodnes vycházejí ze stejných základů a ustanovení. I když jsou si tyto daňové systémy ve velké části podobné, rozdíly a odlišnosti těchto dvou soustav jsou patrné. Na tyto odlišnosti je zaměřena čtvrtá kapitola, která ukazuje rozdíly daňových soustav na praktických příkladech a grafech.

4.1 Srovnání pomocí daňového mixu

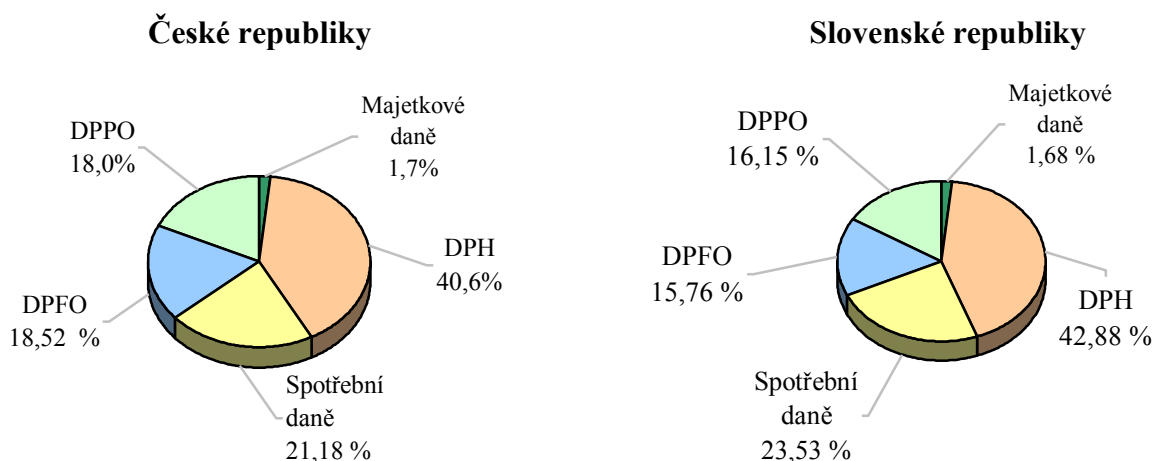
Prostřednictvím daňového mixu lze porovnat, kterým daňovým příjmem do státního rozpočtu dává daný stát přednost a naopak, které daně jsou potlačovány. Následující tabulka č. 4.1.1 udává v procentuelním vyjádření část jednotlivých daňových příjmů do veřejného rozpočtu. V tomto zobrazení není zohledněn příjem sociálního zabezpečení, i když tvoří největší příjmový podíl z daňového mixu, ale nejedná se o daň. Z této tabulky a následně i z grafů je patrné, že český a slovenský systém je stanoven na stejné bázi. Oba státy upřednostňují příjmy z nepřímých daní před příjmy důchodovými. Především největší podíl do veřejného rozpočtu tvoří daň z přidané hodnoty a spotřební daně. Při srovnání nepřímých daní je patrné, že Slovenská republika má větší příjem z DPH, ale i tak je na první pozici stejně jako v případě České republiky. Naopak poměrně velká rozdílnost je patrná u podílů daní z příjmů fyzických a právnických osob. Slovenská republika má příjem z těchto daní přibližně o 2 - 3 % nižší než Česká republika. Je to dáno rozdílností výpočtu daně z příjmů fyzických osob. Tato odlišnost bude hlouběji rozebrána dále v podkapitole srovnání daně z příjmů fyzických osob.

Tabulka č. 4.1.1 Srovnání daňových mixů ČR a SR

Daňové sektory	Česká republika	Slovenská republika
Daň z přidané hodnoty	40,60 %	42,88 %
Spotřební daně	21,18 %	23,53 %
Daň z příjmů PO	18 %	16,15 %
Daň z příjmů FO	18,52 %	15,76 %
Majetkové	1,7 %	1,68 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat získaných z MF ČR, MF SR.

Graf č. 4.1.1 Daňové mixy ČR a SR

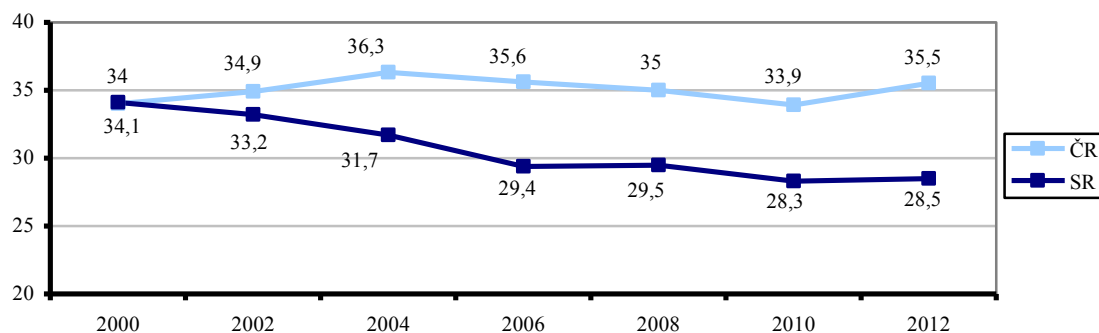

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat získaných z MF ČR, MF SR.

4.2 Srovnání pomocí daňových kvót

Aby bylo možné dále porovnat daňové systémy České a Slovenské republiky, lze využít dalšího ukazatele k mezinárodnímu porovnání, jedná se o daňové kvóty. Tento ukazatel vyjadřuje podíl celkových daňových výnosů na hrubém domácím produktu vyjádřených v běžných cenách. Dělí se na širší a užší pojetí, kdy do užšího pojetí se nezahrnují příspěvky pojistného na sociální zabezpečení. Daňová kvóta také vyjadřuje podíl, který nezůstává tvůrcům důchodu, ale rozděluje se prostřednictvím veřejných fondů (Vančurová, 2012). Z následujícího grafu č. 4.2.2 jednoznačně vyplývá, že daňové kvóty České republiky jsou vyšší než v případě Slovenské republiky. Z tohoto srovnání vyplývá, že na daňové subjekty Slovenské republiky je uvaleno nižší daňové zatížení než na české poplatníky.

Graf č. 4.2.2 Vývoj daňových kvót ČR a SR

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat získaných z OECD. *Total tax revenue*. [online]. C2014 [cit. 5.2.2014]. Dostupné z: <http://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=REV>.

4.3 Srovnání pomocí daňových sazeb

Tabulka č. 4.3.2 Srovnání vybraných sazeb daní ČR a SR platných pro rok 2014

Druh daně		Sazba daně	
		Česká republika	Slovenské republika
Daň z příjmů FO		15 %	19 % 25 %
Daň z příjmů PO		19 %	22 %
Daň z nabytí nemovitosti		4 %	0 %
DPH		15 % 21 %	10 % 20 %
Daň z lihu		26 500 Kč/hl	(25 824 Kč) 939,38 EUR/hl
Daň z piva		32 Kč/hl	(45,36 Kč) 1,65 EUR/hl
Daň z vína a meziproduktů	vína	0 Kč	0 EUR
	šumivá vína	2 340 Kč/hl	(2 190 Kč) 79,66 EUR/hl
	meziprodukty	2 340 Kč/hl	(2 282 Kč) 82,98 EUR/hl
Daň z tabáku		2 250 Kč/1000 ks	(2 516 Kč) 91,5 EUR/1000 ks
Daň z elektřiny		28,30 Kč/MWh	(36,29 Kč) 1,32 EUR/MWh
Zvláštní sazby daně		15 %	19 %

Zdroj: Vlastní zpracování.

Slovenská republika se řadí v Evropské unii mezi státy s nejnižšími majetkovými daněmi. Pro Slovensko znamenala daňová reforma v roce 2004 a 2005 velké daňové úlevy. Slovenští poplatníci už neodvádí daň dědickou, darovací a ani z převodu nemovitosti (daň z nabytí nemovitosti). Kdežto v České republice je stále odváděna 4 % daň z nabytí nemovitých věcí a daň dědická a darovací od letošního roku vstoupila pod daň z příjmů fyzických osob. Také s odvodem daně z přidané hodnoty jsou na tom slovenští daňoví poplatníci lépe, díky nižším sazbám. V případě snížené sazby je zde rozdíl o 5 % a u základní sazby je odlišnost o 1 %. U spotřebních daní je opět ve vyšších sazbách vítězem Česká republika. Výjimkou jsou pouze daně z piva a tabákových výrobků, kdy jsou slovenské sazby na tyto produkty markantně vyšší (sazba daně z piva – rozdílnost 13,36 Kč/hl, u tabákových výrobků – rozdílnost o 266 Kč/1000 ks). Slovensko je dokonce řazeno mezi státy s největší spotřební daní na tabákové výrobky.

4.4 Srovnání daňového zatížení daní z příjmů fyzických osob

V této podkapitole jsou zachyceny a vyzdvíženy nejpodstatnější rozdíly daňových systémů České a Slovenské republiky zaměřené na daň z příjmů fyzických osob v platném ustanovení pro rok 2014.

Při porovnání obou daňových systémů lze považovat slovenský za přehlednější a jednodušší. Pro poplatníka je mnohem lehčí orientace ve slovenském zákoně o dani z příjmů než v českém. Česká republika získala svou složitost v přehlednosti především díky velkému množství osvobozujících položek od daně, daňových úlev v podobě odčitatelných položek, nezdanitelných částí základu daně, slev, daňových zvýhodnění a daňových bonusů, které jsou často uplatňovány jen v určitých částkách a do stanovených limitů. Proto je pro spoustu daňových subjektů složité vyplnění daňového přiznání samostatně, bez pomoci daňových poradců či auditorů. Například slovenští poplatníci mají dva typy daňového přiznání pro tuto daň z příjmu (samostatný formulář pro závislou činnost a druhý tiskopis je pro poplatníky s příjmy z § 5 – 8), orientace je pro poplatníky tak jednodušší (viz. přílohy č. 1 a 2).

4.4.1 Zdanění příjmů ze závislé činnosti

V případě porovnání zdanění příjmů ze závislé činnosti je zde největší rozdílnost v postupu výpočtu daňové povinnosti. Zatímco zdanění příjmů ze závislé činnosti dle § 5 ve slovenském ustanovení platí, že se od těchto příjmů odečítají zaplacené příspěvky sociálního a zdravotního pojištění ve výši 13,4 %²⁵ hrazené zaměstnancem, v České republice je tento postup zcela jiný. V rámci českého zdanění u příjmů ze závislé činnosti dle § 6 se k příjmům přičítá pojistné hrazené zaměstnavatelem ve výši 34 %²⁶ a pak dostáváme tzv. superhrubou mzdu, ze které je vypočtena daň. Jsme jediný stát (v rámci OECD), který do daňového základu připočítává pojistné hrazené za zaměstnance zaměstnavatelem. Toto je jeden z důvodů, proč slovenští poplatníci platí nižší daň než čeští, i když je na Slovensku stanovena vyšší sazba daně 19 % a u nás pouze 15 %. Dalším důvodem je rozdílnost uplatnění odčitatelných položek. Na Slovensku se odčitatelné položky uplatňují před zdaněním, u nás jsou v podobě slev a zvýhodnění odečítány až po zdanění 15 % sazbou. Slovenský poplatník si může už v průběhu roku uplatňovat nezdanitelnou část na manžela/manželku, a to ve výši

²⁵ Zde je zahrnuto: zdravotní pojištění (4 %), důchodové pojištění (4 %), invalidní pojištění (3 %), nemocenské (1,4 %), pojistné v nezaměstnanosti (1 %).

²⁶ Zde je zahrnuto 9 % zdravotní pojištění a 25 % sociální pojištění.

1/12. V případě České republiky se jedná o slevu na vyživovanou osobu manžela/manželku a uplatňuje se až při ročním zúčtování.

Rozdílnost výpočtu českého a slovenského daňového poplatníka jsou vyobrazeny v následujících příkladech. Nejdříve jsou odlišnosti výpočtu ilustrovány na minimální, průměrné a nadprůměrné hrubé mzdě s uplatněním slevy na poplatníka a následně budou rozdílnosti vypočteny na reálném příkladě.

Tabulka č. 4.4.1.3 Výpočet čistých měsíčních mezd v ČR [v Kč]

Výpočet mzdy	Minimální	Průměrná	Nadprůměrná
Hrubá mzda	8 500	24 836	140 000
Zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem	765	2 236	12 600
Sociální pojištění hrazené zaměstnavatelem	2 125	6 209	35 000
Superhrubá mzda	11 390	33 281	187 600
zaokrouhlení	11 400	33 300	187 600
Daň z příjmu	1 710	4 995	28 140
Sleva na poplatníka	2 070	2 070	2 070
Solidární daň	-	-	2 536 ²⁷
Celková daň	-	-	28 606
Snížená daň po odečtení slevy	0	2925	28 606
Sociální pojištění hrazené zaměstnancem	553	1 615	9 100
Zdravotní pojištění hrazené zaměstnancem	383	1 118	6 300
Čistá mzda	7 564	19 178	95 994
Daňové zatížení poplatníka	0 %	11,78 %	20,43 %

Zdroj: Vlastní výpočty.

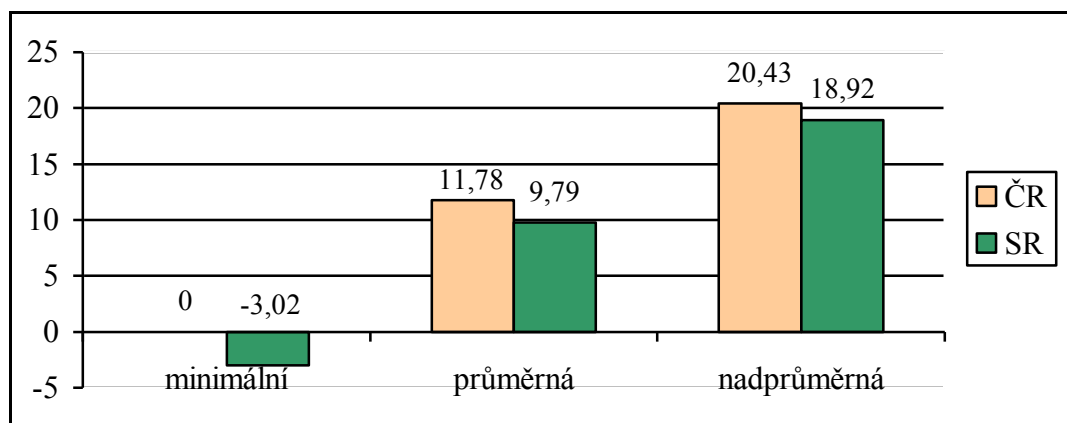
²⁷ Částka pro výpočet solidární daně je rozdíl mezi 140 000 a 103 768, tedy základem pro tento výpočet je 36 232 Kč.

Tabulka č. 4.4.1.4 Výpočet čistých měsíčních mezd v SR [v Kč, €]

Výpočet mzdy	Minimální	Průměrná	Nadprůměrná
Hrubá mzda	8 500 (309,2 €)	24 836 (903,45 €)	140 000 (5 093 €)
SP hrazené zaměstnancem (9,4%)	799 (29,07 €)	2 335 (84,9 €)	10 401 (378,35 €)
ZP hrazené zaměstnancem (4%)	340 (12,37 €)	994 (36,13 €)	4 420 (161 €) ²⁸
Základ daně	7 361 (267,77 €)	21 507 (782,35 €)	125 179 (4 553,65 €)
Měsíční nezdanitelná část ZD	8 712 (316,92 €)	8 712 (316,92 €)	0 0
Upravený ZD před zdaněním	-1 351 (49,14 €)	12 795 (465,44 €)	125 179 (4 553,65 €)
Daň	-256 (- 9,33 €)	2 431 (88,43 €)	26 481 (963,31 €) ²⁹
SP hrazené zaměstnavatelem (25,2 %)	2 142 (77,9 €)	6 259 (227,67 €)	28 118 (1 022,83 €)
ZP hrazené zaměstnavatelem (10 %)	850 (30,9 €)	2 484 (90,3 €)	11 065 (402,5 €)
Čistá mzda	7 618	19 076	98 699
Daňové zatížení poplatníka	-3,02 %	9,79 %	18,92 %

Zdroj: Vlastní výpočty.

Graf č. 4.3.3 Porovnání výsledků daňového zatížení [v %]

Zdroj: Vlastní zpracování

²⁸ Výpočty sociálního a zdravotního pojištění hrazeného zaměstnancem i zaměstnavatelem z nadprůměrné mzdy převyšovaly maximální hranici, proto je počítáno s těmito limity.

²⁹ Výpočet [v €]
základ daně = 4553,65 (musí být rozdělen na dvě části)
19 % z 2918,5 = 554,515
25 % z 1635,15 = 408,79
Celková daň = 963,31

Z porovnání daňového zatížení v případě minimální, průměrné a nadprůměrné mzdy, kdy byla uplatněna pouze sleva nebo nezdanitelná část na poplatníka, jsou na tom slovenští poplatníci lépe než čeští díky rozdílnému výpočtu, a to i přesto že jejich sazba daně je o 4 % vyšší, a i zdravotní a sociální pojištění je vyšší než u českého poplatníka (ZP a SP hrazené zaměstnancem o 2,4 % a hrazené zaměstnavatelem o 1,2 % vyšší). V případě slovenského výpočtu daňové povinnosti se počítá daň i ze záporně dosaženého upraveného základu daně a poté se výsledná záporná daň přičítá k čisté mzdě. V případě českých poplatníků zde tato možnost není. Záporné daně se může dosáhnout pouze v případě daňového bonusu při uplatnění slevy na vyživované děti, pak se daňový bonus přičítá k čisté mzdě. Jak je patrné z výše uvedených tabulek a grafů, je zde daňové zatížení českých poplatníků jednoznačně vyšší.

Jak se ale změní rozdílnost daňového zatížení při uplatnění slev na děti mezi porovnávanými zeměmi, je ilustrováno na reálném příkladu (tabulka č. 4.4.1.5). Daňové zatížení bude vypočteno na zaměstnankyni státní správy. Paní Nováková pobírá příjem za funkci účetní, jedná se o hlavní činnost a uplatňuje slevy na poplatníka a 2 vyživované děti. Jiné odpočty neuplatňuje.

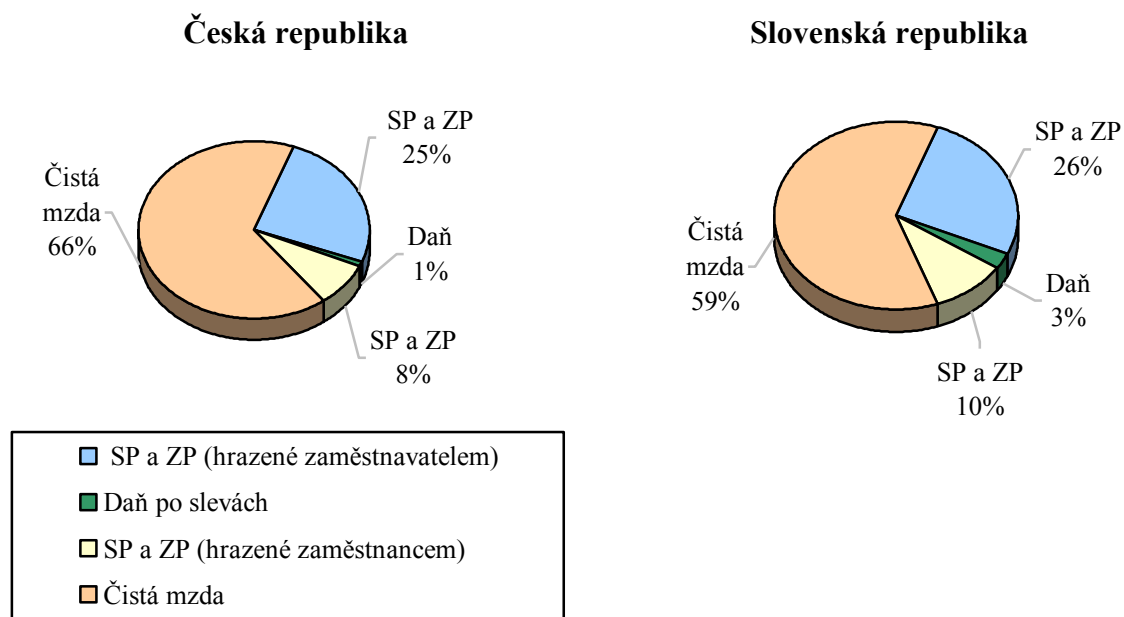
Tabulka č. 4.4.1.5 Výpočet daňového zatížení - příklad 1

Výpočet proveden v ČR v Kč		Výpočet proveden v SR v Kč a €		
Hrubá mzda	22 362	Hrubá mzda	22 362	813,45
SP a ZP (hrazené zaměstnavatelem)	7 603	SP a ZP (hrazené zaměstnancem)	2 997	109
Superhrubá mzda (po zaokrouhlení)	30 000	Základ daně	19 365	704,45
Daň (15 %)	4 500	Nezdanitelná část ZD	8 712	316,92
Sleva na poplatníka	2 070	Upravený ZD	10 653	387,53
Snížená daň	2 430	Daň (19 %)	2 024	73,63
Daňové zvýhodnění na děti	2 234	Daňový bonus	1 156	42,06 ³⁰
Daň po daňovém zvýhodnění	196	Snížená daň	868	31,57
SP a ZP (hrazené zaměstnancem)	2 460	SP a ZP (hrazené zaměstnavatelem)	7 872	286,33
Čistá mzda	19 706	Čistá mzda	18 497	672,86
Daňové zatížení	0,88 %	Daňové zatížení	3,88 %	

Zdroj: Vlastní výpočty.

³⁰ Pro výpočet byla použita suma 21,03 EUR (která je platná pro I. - VI. měsíc).

Graf č. 4.4.1.4 Podíl jednotlivých položek na hrubé mzdě

Zdroj: Vlastní zpracování.

U tohoto reálného příkladu je patrné, že je daňové zatížení (podíl daně k hrubé mzdě) v případě českého výpočtu výhodnější, a to o 3 %. Ale při podrobném zkoumání můžeme vidět, že slovenský základ daně (v našem případě superhrubá mzda) je nižší. Liší se o 10 635 Kč. Tím pádem je potvrzen již zmíněný fakt, že i když je slovenská sazba o 4 % vyšší, je daň před snížením (bez zahrnutí NČ ZD) o 820 Kč nižší, díky rozdílnému výpočtu. Výhodou pro českého poplatníka je uplatňování slevy na děti, je vyšší a v případě, že by sleva na vyživované děti byla vyšší než daň, došlo by k přičtení daňového bonusu. Tato výhoda platí pouze pro Česko, na Slovensku se může sleva na děti uplatnit pouze do výše daňové povinnosti. Tedy kdyby v případě paní Novákové došlo k nemožnosti uplatnění slevy na děti, bylo by daňové zatížení opět výhodnějšího v případě slovenského výpočtu.

4.4.2 Zdanění příjmů ze samostatné činnosti

Při srovnání zdanění příjmů z podnikání a z jiné samostatně výdělečné činnosti dochází také k určitým rozdílnostem. Český i slovenský podnikatel může ze zákona uplatňovat výdaje ve skutečné výši, ale i procentem z příjmů. Právě zde se nachází významné odlišnosti, které jsou následně vyobrazeny na praktických příkladech.

Tabulka č. 4.4.2.6 Paušální výdaje v ČR a SR

Druhy příjmů	Česká republika	Slovenská republika
Příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství a z příjmů z živnostenského podnikání řemeslného	80 %	40 %
Příjmy z živnostenského podnikání (s výjimkou řemeslného)	60 %	
Příjmy z jiného podnikání	40 %	
Příjmy z nájmu majetku zařazeného v obchodním majetku	30 %	

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat získaných ze zákonů.

Jak vyplívá z výše uvedené tabulky je český stát k poplatníkům štedřejší, ale je zde samozřejmě několik omezení, jak na straně české tak i slovenské. Od roku 2013 zákonodárci stanovili hraniční limity uplatňování výdajů. V případě příjmů z jiného podnikání, tedy 40 % mohou uplatnit jen do výše 800 000 Kč a v případě příjmů z nájmu – 30% maximálně 600 000 Kč. Toto omezení bylo zavedeno ve stejném roce i na Slovensku, kdy poplatník může uplatnit výdaje maximálně do výše 5 040 EUR (138 550 Kč).

Slovenští poplatníci jsou dále ještě omezeni i v případě, že jsou plátcí DPH, což je naprosto rozdílné od našeho zákona. Podmínkou je, že poplatník není plátcem DPH, anebo je poplatník plátcem DPH část zdaňovacího období. Naopak český poplatník, využívající paušální výdaje ztrácí možnost snížit si daňovou povinnost o daňová zvýhodnění na vyživované děti a manžela/ku.

Výhodu mají slovenští poplatníci v možnosti využití odečtu pojistného a příspěvků ve skutečné výši. Tyto výdaje si poplatník odpočítá až po odečtení paušálních výdajů, maximálně do výše příjmů. Tato možnost je pro české poplatníky zrušena od roku 2008. Rozdílnost daňového zatížení je ilustrováno na následujícím praktickém příkladě.

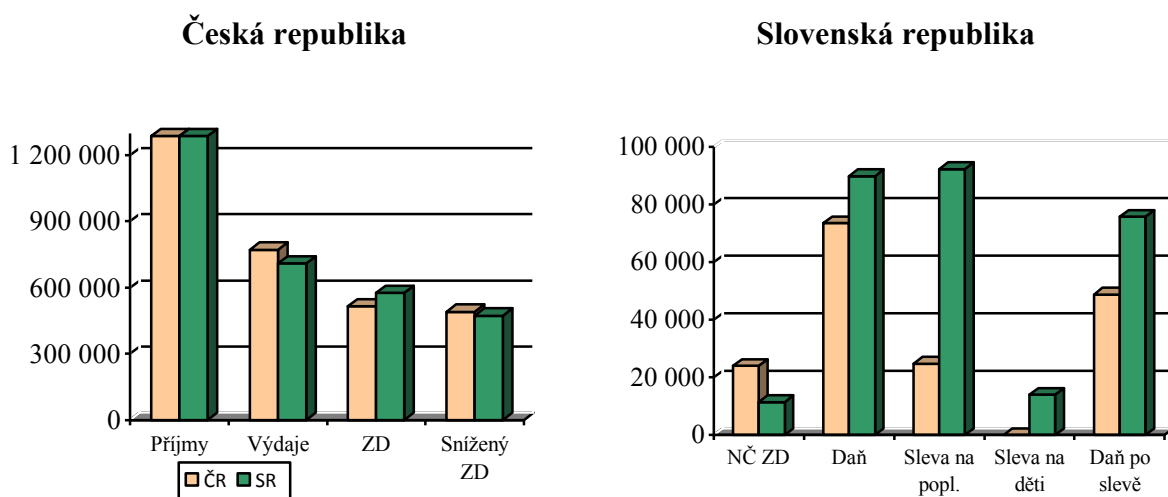
Pan Dvořák je osobou samostatně výdělečně činnou v oblasti poskytování služeb a je plátcem DPH, tato podnikatelská činnost je jeho jediným příjmem. Dále má 2 děti a odvádí příspěvky na penzijní a životní připojištění.

Tabulka č. 4.4.2.7 Výpočet daňového zatížení - příklad 2

Výpočet proveden v ČR [v Kč]		Výpočet proveden ve SR [v Kč, €]		
Příjmy z podnikání (služby)	1 286 700	Příjmy z podnikání	1 286 700	46 806
Paušální výdaje (60 %)	772 020	Skutečné výdaje	710 239	25 836
Základ daně	514 680	Nezd. část ZD (poplatníka)	92 310 ³¹	3357,94
Nezdanitelné části ZD	24 000 ³²	Nezd. část ZD (penzijní s.)	11 530 ³³	419,40
Snížený ZD	490 600	Základ daně	472 621	17 192,5
Daň (15 %)	73 590	Daň (19 %)	89 797	3 266
Sleva na poplatníka	24 840	Daňový bonus	14 000	509,28
Daň po uplatnění slevy	48 750	Snížená daň	75 797	2 757
Sleva na děti	-	Zaplacené zálohy	-	-
Zaplacené zálohy	-	Daňová povinnost	75 797	2 757
Daňová povinnost	48 750	-	-	-
Daňové zatížení	3,79 %	Daňové zatížení	5,89 %	

Zdroj: Vlastní výpočty.

Graf č. 4.4.2.5 Srovnání jednotlivých částí daňového zatížení

Zdroj: Vlastní zpracování.

Z uvedeného praktického příkladu pana Dvořáka je zřejmé, že výpočet daňové povinnosti a následně daňového zatížení je zcela odlišný, díky omezujícím podmínkám stanovených českými a slovenskými zákonodárci. První odlišnost se nachází hned při uplatnění rozdílné výše výdajů. U českého postupu výpočtu je možné uplatnit paušální

³¹ Výpočet proveden podle přílohy daňového přiznání typu B:

Základ daně: 20 970 EUR

Nezdan. část základu daně: 8 600,436 – (20 970 : 4) = 3 357,94 EUR

³² Za rok 2013 Podnikatel Dvořák odvedl 24 000 Kč na penzijní připojištění a 12 000 Kč na životní připojištění.

³³ Výpočet vychází z průměrné měsíční mzdy stanovené ministerstvem financí na Slovensku, 847 EUR/měsíc.

výdaje ve výši 60 %, v případě Slovenska by byla paušální sazba 40 %, ale tu nemůžeme využít, protože pan Dvořák je plátcem DPH. A právě v tomto bodě nastává odlišnost výsledné daňové povinnosti. Další výhodou v českém výpočtu je možnost snížení základu daně i o životní pojištění.

Naopak nevýhoda oproti slovenskému ustanovení je, že pan Dvořák nemůže uplatnit daňové zvýhodnění na dvě děti, jelikož uplatňuje paušální výdaje. V případě, že by k výpočtu základu daně použil skutečné výdaje, mohl by si uplatnit až 26 808 Kč ročně, kdežto na Slovensku by si pan Dvořák uplatnil pouze 14 000 Kč, i zde by nastala rozdílnost. Tedy jak je zřejmé z výše uvedeného výpočtu a grafů, je daňové zatížení pro pana Dvořáka v případě českého výpočtu výhodnější, a to o 2,1 %. Výpočet daňové povinnosti je vyobrazen v českém a slovenském daňovém přiznání (viz. přílohy č. 1 a 2.).

Na dalším praktickém příkladě pana Nového lze ukázat, zda výše uvedené daňové zatížení pro českého poplatníka (jako v případě pana Dvořáka) bude výhodnější v Česku než na Slovensku. Pan Nový není plátcem DPH, příjmy jsou dosaženy opět ze samostatně výdělečné činnosti v oblasti poskytování služeb. Má 2 děti a odvádí příspěvky na penzijní a životní pojištění. Výdaje budou uplatněny procentem z příjmů.

Tabulka č. 4.4.2.8 Výpočet daňového zatížení - příklad 3 (paušální výdaje)

Výpočet proveden v ČR [v Kč]		Výpočet proveden ve SR [v Kč, €]		
Příjmy z podnikání (služby)	975 400	Příjmy z podnikání	975 400	35 482
Paušální výdaje (60 %)	582 240	Paušální výdaje (40 %)	138 550 ³⁴	5 040
Základ daně	393 160	Nezd. část ZD (poplatníka)	27 213 ³⁵	989,94
Nezdanitelné části ZD	24 000	Nezd. část ZD (penzijní s.)	16 737	608,84
Snížený ZD	369 100	Základ daně	792 900	28 843,2
Daň (15 %)	55 365	Daň (19 %)	150 651	5 480
Sleva na poplatníka	24 840	Daňový bonus	14 000	509,28
Daň po uplatnění slevy	30 525	Snížená daň	136 651	4 970
Sleva na děti	-	Zaplacené zálohy	-	-
Zaplacené zálohy	-	Daňová povinnost	136 651	4 970
Daňová povinnost	30 525	-	-	-
Daňové zatížení	3,13 %	Daňové zatížení	14 %	

Zdroj: Vlastní výpočty.

³⁴ 40 % paušálních výdajů se rovná sumě 390 160 Kč, ale slovenský zákon umožňuje při paušálních výdajích uplatnit pouze 138 550 Kč.

³⁵ Výpočet proveden podle přílohy daňového přiznání typu B:

Základ daně: 30 442 EUR

Nezdan. část základu daně: 8 600,436 – (30 442 : 4) = 989,94 EUR

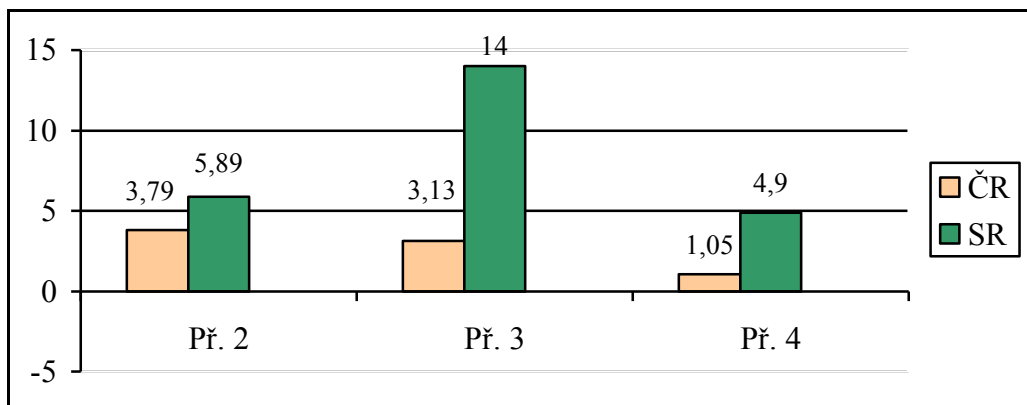
V následující tabulce č. 4.4.2.9 je vyobrazen výpočet příkladu pana Nového při uplatnění skutečných výdajů, aby bylo možné lépe posoudit, pro kterou porovnávanou zemi je daňové zatížení výhodnější.

Tabulka č. 4.4.2.9 Výpočet daňového zatížení - příklad 4 (skutečné výdaje)

Výpočet proveden v ČR [v Kč]		Výpočet proveden ve SR [v Kč, €]		
Příjmy z podnikání (služby)	975 400	Příjmy z podnikání	975 400	35 482
Skutečné výdaje	538 725	Skutečné výdaje	538 725	19 597
Základ daně	436 675	Nezd. část ZD (poplatníka)	102 701	3 735,94
Nezdanitelné části ZD	24 000	Nezd. část ZD (penzijní s.)	8 734	317,7
Snížený ZD	412 600	Základ daně	325 240	11 831,2
Daň (15 %)	61 890	Daň (19 %)	61 795	2 247
Sleva na poplatníka	24 840	Daňový bonus	14 000	509,28
Daň po uplatnění slevy	37 050	Snížená daň	47 795	1 738
Sleva na děti	26 808	Zaplacené zálohy	-	-
Zaplacené zálohy	-	Daňová povinnost	47 795	1 738
Daňová povinnost	10 242	-	-	-
Daňové zatížení	1,05 %	Daňové zatížení	4,9 %	

Zdroj: Vlastní výpočet.

Graf č. 4.4.2.6 Porovnání výsledků daňového zatížení [v %]

Zdroj: Vlastní zpracování.

Jak vyplývá z výše uvedeného grafu, který porovnává výsledná daňová zatížení, tak je pro pana Dvořáka a Nového vždy výhodnější výpočet v České republice. V případě slovenských výpočtů pana Nového je jednoznačně výhodnější uplatnit skutečné výdaje, díky nízko položenému slovenskému paušálnímu stropu, který činí 40 % a ještě ke všemu nízké omezující hranici 5 040 EUR. Nevýhodou slovenského výpočtu je měnící se výše uplatňování nezdanitelných položek podle výše základu daně, čím je vyšší základ daně poplatníka, tím je nižší nezdanitelná část, která může dosáhnout i nuly.

5. Závěr

Český a slovenský daňový systém vychází ze společného ustanovení, díky historicky utvářejícímu se celku jednoho státu. Tedy při komparaci obou daňových soustav je zjevné, že jejich logická struktura a uspořádání má jednotný základ, proto jsou si velice podobné.

Slovenská daňová soustava se odlišuje místními daněmi, kde spadají poplatky, které nejsou u nás stanoveny za zákonné daně. V české republice jsou považovány za poplatky, které jsou spravovány obcemi a mají pouze charakter daní. Slovenská republika se dokonce řadí k zemím s nejnižším majetkovými daněmi. Tomuto kroku se Česká republika přiblížila až od 1. ledna 2014, kdy došlo k úpravě majetkových daní, respektive takzvané trojdaně. Daň z motorových vozidel je u nás řazena pod kategorii majetkových daní, kdežto na Slovensku je řazena do ostatních daní, které jsou spravovány obcemi a městy. To, že jsou si daňové systémy obou srovnávaných zemi velmi podobné, se potvrdilo i u analýzy srovnatelnosti daňových mixů. Z komparace daňových kvót vyplývá, že na slovenské daňové subjekty je uvaleno nižší daňové zatížení díky nižším sazbám (s výjimkou sazeb daně z příjmů fyzických osob a některých spotřebních daní).

V porovnání českého zákona o dani z příjmů fyzických osob je slovenské ustanovení jednodušší a přehlednější. Složitost českého zákona je dána velkým množstvím osvobozujících položek, daňových úlev a odpočtů, které mají mnoho výjimek a omezujících limitů. Další rozdílností je i stanovení výpočtu jednotlivých nezdanitelných položek. Na Slovensku se vše odvíjí od stanovené výše dosaženého životního minima, kdežto u nás je stanovena jednotná suma pro všechny poplatníky.

Při komparaci daňového zatížení u příjmů dosažených ze závislé činnosti se potvrdil fakt, že daňové zatížení slovenských poplatníků je nižší i přesto, že je jejich sazba daně o 4 % vyšší než v České republice. Je to dáno již zmíněným odlišným postupem výpočtu. Naopak výhodou českého ustanovení je výše slevy uplatňované na vyživované děti, ta je u nás mnohem štedřejší než pro slovenské poplatníky, které se odvíjí od dosažené mzdy poplatníka. Tato rozdílnost je stejná i pro využití nezdanitelné části na poplatníka (slevy na poplatníka).

Při komparaci daňového zatížení u příjmů dosažených z podnikatelské činnosti je v případě paušálních výdajů výhodnější český systém pro podnikatele, tím pádem i daňové zatížení, díky stanoveným vyšším procentům, které si podnikatel může uplatnit. Naopak český podnikatel při uplatnění paušálních výdajů si nesmí uplatnit slevu na děti, to slovenský

zákon povoluje. Výhodu také mají slovenští poplatníci v možnosti využití odečtu pojistného a příspěvků ve skutečné výši u paušálních výdajů, tato možnost byla zrušena pro české podnikatele roku 2008.

Tím pádem byl částečně potvrzen, ale i vyvrácen předpoklad výhodnějšího daňového zatížení pro slovenské poplatníky za daných situací, což bylo cílem této bakalářské práce, který byl díky výpočtům naplněn.

Česká republika by měla provést zjednodušení zákona o dani z příjmů, jak to bylo učiněno slovenskými zákonodárci. Byla by tak mnohem administrativně jednodušší a přehlednější pro všechny daňové poplatníky.

Seznam použité literatury

Monografie

DUŠEK, Jiří. *Daně z příjmů 2013 přehledy, daňové a účetní tabulky*. 8. vyd. Praha: Grada Publishing a.s., 2013. ISBN 978-80-247-4641-8.

DVOŘÁKOVÁ, Veronika a kol., *Zdaňování příjmů fyzických a právnických osob 2013/2014*. Praha: Linde Praha a.s., 2013, 328 s. ISBN 978-80-7201-916-8.

KUBÁTOVÁ, Květa, *Daňová teorie a politika*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 276 s. ISBN 978-80-7357-574-8.

MEDVEĎ, Josef a kol., *Daňová teória a daňový systém*. Bratislava: Sprint dva, 2009. ISBN 978-80-89393-09-1.

NERUDOVÁ, Danuše. *Harmonizace daňových systémů zemí Evropské unie*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, 320 s. ISBN 978-80-7357-695-0.

SCHULTZOVÁ, Anna. a kol., *Daňovníctvo. Daňová teória a politika*. 2. přepracované vydání, Bratislava: Iura Edition, 2009. 237 s. ISBN 978-80-8078-264-1.

ŠIROKÝ, Jan. *Daně v Evropské unii*. 6.vyd. Praha: Linde Praha a.s., 2013, 392 s. ISBN 978-80-7201-925-0.

VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2012*. 11. vyd. Praha: 1. VOX, 2012. 372 s. ISBN 978-80-87480-05-2.

Internetové zdroje

Sagit [online]. c2004 [cit. 2014-1-1]. Dostupné z: http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=157&typ=r&levelid=da_108.htm

ŠINDELKA, Vladimír. *Finance* [online]. c2001 [cit. 2014-1-4]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/17293-neprime-dane/>

KOHOUTOVÁ, Zuzana. *idnes.cz* [online]. c2013 [cit. 2014-1-5]. Dostupné z: http://finance.idnes.cz/danove-novinky-2014-rusi-se-dan-dedicka-a-darovaci-frc/p_dane.aspx?c=A131210_112723_p_dane_zuk

TRUHLÁŘOVÁ, Martina. *Portál pohoda* [online]. c2013 [cit. 2014-1-6]. Dostupné z: <http://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/dph/zmeny-v-dph-od-1-1-2014/>

GOLA, Petr. *Businessinf. Daně a podnikání na Slovensku* [online]. c2013 [cit. 2014-1-8]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/dane-a-podnikani-na-slovensku-31026.html>

Teraz ekonomika [online]. c2013 [cit. 2014-1-12]. Dostupné z: <http://www.teraz.sk/ekonomika/dph-platcovia-zmeny-2014/65998-clanok.html>

BENKO, Jan. *Podnikajte. Novela zákona o DPH* [online]. c2013 [cit. 2014-1-16]. Dostupné z: <http://www.podnikajte.sk/dane-a-uctovnictvo/c/1098/category/dan-z-pridanej-hodnoty/article/novela-zakona-dph-2014.xhtml>

GOLA, Petr. *Finance* [online]. c2013 [cit. 2014-1-18]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/384756-eu-jak-vysoke-je-zdaneni-cigaret-/>

GOLA, Petr. *Studentské finance* [online]. c2013 [cit. 2014-1-19]. Dostupné z: <http://student.finance.cz/zpravy/finance/399555-jak-stoupne-pristi-rok-cena-cigaret-/>

Kurzy. Vybrané ukazatele státního rozpočtu [online]. c2013 [cit. 2014-1-20]. Dostupné z: <http://www.kurzy.cz/cnb/ekonomika/vybrane-ukazatele-statniho-rozpocetu/>

Ministerstvo financií. Prijmy štátneho rozpočtu [online]. c2014 [cit. 2014-1-22]. Dostupné z: <https://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=4110&id=163>

OECD revenue statistics – comparative tables [online]. c2014 [cit. 2014-1-25]. Dostupné z: <http://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=REV>

KUČEROVÁ, Dagmar. *Podnikatel – Solidární daň v daňovém přiznání za rok 2013* [online]. c2014 [cit. 2014-2-2]. Dostupné z: <http://www.podnikatel.cz/clanky/solidarni-dan-v-danovem-priznani-za-rok-2013/>

VARHANÍK, Pavol. *Odvody SZČO* [online]. c2014 [cit. 2014-2-5]. Dostupné z: <http://pavolvarhanik.sk/clanky/odvody-szco>

DUBIELOVA, Veronika. *Odvody zamestnanca a zamestnávateľa od 1. 1. 2014* [online]. c2014 [cit. 2014-2-10]. Dostupné z: <http://www.podnikajte.sk/dane-a-uctovnictvo/c/1148/category/socialne-a-zdravotne-odvody/article/odvody-zamestnanca-zamestnavateľa-2014.xhtml>

Legislativa

Zákon č. 16/1993 Sb. o dani silniční ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 235/2004 Sb. o dani z přidané hodnoty ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 338/1992 Sb. o dani z nemovitých věcí ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 353/2003 Sb. o spotřebních daních ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 340/2013 Sb. o dani z nabytí nemovitých věcí ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 586/1992 Sb. o dani z příjmu ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 261/2007 Sb. o stabilizaci veřejných rozpočtů ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 98/2004 Z.z.. o spotřebnej dani z minerálních olejov v znění neskorších predpisov.

Zákon č. 104/2004 Z.z.. o spotřebnej dani z vína v znění neskorších predpisov.

Zákon č. 105/2004 Z.z.. o spotřebnej dani z liehu v znění neskorších predpisov.

Zákon č. 106/2004 Z.z.. o spotřebnej dani z tabakových výrobkov v znění neskorších predpisov.

Zákon č. 107/2004 Z.z.. o spotřebnej dani z piva v znění neskorších predpisov.

Zákon č. 222/2004 Z.z.. o dani z pridanej hodnoty v znění neskorších predpisov.

Zákon č. 582/2004 Z.z.. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady v znění neskorších predpisov.

Zákon č. 595/2003 Z.z.. o dani z príjmov v znění neskorších predpisov.

Zákon č. 582/2004 Z.z. o dani z nehnuteľností v znění neskorších predpisov.

Seznam zkratek

ČR	Česká republika
DPFO	daň z příjmů fyzických osob
DPH	daň z přidané hodnoty
DPPO	daň z příjmů právnických osob
DZD	dílčí základ daně
FO a PO	fyzická osoba a právnická osoba
k. s.	komanditní osoba
MF	ministerstvo financí
NČ ZD	nezdanitelná část základu daně
OECD	Organization for Economic Co-operation and Development (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj)
SP	sociální pojištění
SR	Slovenská republika
s. r. o.	společnost s ručením omezeným
SZ	sociální zabezpečení
SZČO	samostatne zárobkovo činná osoba (OSVČ)
v. o. s.	veřejná obchodní společnost
ZD	základ daně
ZDP	zákon o dani z příjmů
ZP	zdravotní pojištění
ZTP/P	zdravotně těžce postižený s potřebou průvodce
ŽM	životní minim

Seznam tabulek

Tabulka č. 2.2.1 Porovnání celkových příjmů do státního rozpočtu	8
Tabulka č. 2.3.5.2 Srovnání spotřební daně u vybraných výrobků pro rok 2014	17
Tabulka č. 3.1.1 Základ daně z příjmů fyzických osob	19
Tabulka č. 3.1.2 Základní sazby sociálního a zdravotního pojištění	21
Tabulka č. 3.1.6.3 Výpočet daňové povinnosti fyzické osoby	26
Tabulka č. 3.1.6.4 Přehled slev a daňových zvýhodnění	29
Tabulka č. 3.1.6.5 Výpočet zálohy na daň z příjmů ze závislé činnosti u hlavního zaměstnavatele	32
Tabulka č. 3.1.6.6 Výše záloh daně z příjmů (§ 38a)	33
Tabulka č. 3.2.1.7 Sazby sociálního pojištění	35
Tabulka č. 3.2.5.8 Společný základ daně	39
Tabulka č. 3.2.5.9 Nárok nezdanitelné části na manžela/manželku v závislosti na výši základu daně poplatníka	40
Tabulka č. 3.2.5.10 Postup výpočtu daňové povinnosti fyzické osoby	42
Tabulka č. 3.2.5.11 Výpočet zálohy na daň z příjmů ze závislé činnosti	44
Tabulka č. 3.2.5.12 Zálohy na daň z příjmů fyzických osob	44
Tabulka č. 4.1.1 Srovnání daňových mixů ČR a SR	46
Tabulka č. 4.3.2 Srovnání vybraných sazeb daní ČR a SR	48
Tabulka č. 4.4.1.3 Výpočet čistých měsíčních mezd v ČR [v Kč]	50
Tabulka č. 4.4.1.4 Výpočet čistých měsíčních mezd v SR [v Kč, €]	51
Tabulka č. 4.4.1.5 Výpočet daňového zatížení - příklad 1	52
Tabulka č. 4.4.2.6 Paušální výdaje v ČR a SR	54
Tabulka č. 4.4.2.7 Výpočet daňového zatížení - příklad 2	55
Tabulka č. 4.4.2.8 Výpočet daňového zatížení - příklad 3 (paušální výdaje)	56
Tabulka č. 4.4.2.9 Výpočet daňového zatížení - příklad 4 (skutečné výdaje)	57

Seznam grafů

Graf č. 2.2.1 Struktura celkových příjmů za 3. Čtvrtletí 2013	7
Graf č. 4.1.1 Daňové mixy ČR a SR	47
Graf č. 4.2.2 Vývoj daňových kvót ČR a SR	47
Graf č. 4.3.3 Porovnání výsledků daňového zatížení [v %]	51
Graf č. 4.4.1.4 Podíl jednotlivých položek na hrubé mzdě	53
Graf č. 4.4.2.5 Srovnání jednotlivých částí daňového zatížení	55
Graf č. 4.4.2.6 Porovnání výsledků daňového zatížení [v %]	57

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že:

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci použít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bude sjednáno, že VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavře licenční smlouvu s oprávněním užít toto dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 9. 5. 2014

Michaela Borská

Seznam příloh

Příloha č. 1 Daňové přiznání ČR.....	1 - 4
Příloha č. 2 Daňové přiznání SR	1 - 12

